БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 120 (9874) | 1962 оной майн 23, среда | Сэн 2 мүнгэн

НҮХЭД КУКУРУЗАШАД!

Гектар бүриһөө 6000—6500 тэжээлэй единицын хэмжээнэй ургаса абаха Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ оролсое

☆ ☆ ☆ ☆

Мүнөөдэр Кяхтын, Кударын совхозууд шалгагдаба

КЯХТА

УРМАА ХУХАРХААР...

Ингээд лэ үглөө мүнөөгүй кукуруза тарилгада жэгдэрэн ороxо саг тулаба. Энэ хүдэлмэридэ һайн бэлэдхэлтэйгээр оробол, адууһа малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэгдэхэ: «Хабарай нэгэ үдэр жэл тэжээдэг» гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй.

Һаяхан Кяхтын, Кударын совхозуудаар ябажа, тэндэ кукуруза тарилгада ямараар бэлдэжэ байһыень хаража үзэгдэбэ.

Нэн түрүүн совхозуудай кукурузашадтай уулзаад, ажалтайнь танилсахада, манай нютагта кукуруза тааража ургадаггүй, зобоо туляа зомди гэжэ хэлэхэ нэгэшье хүн үгы. Булта нэгэн һаналтай, ниитынгээ һүрэг малые бардам хүрэхэ кукурузын силосээр дүүрэн хангаха зорилготой. Энэнь тон һайшаалтай. Хэһэн ажалайнгаа үрэ дүндэ этигэнгүй, миин ёһо дүүргэжэ хүдэлбэл, ямар амжалта туйлагдахаб даа.

Аймагай эгээ зүүн заха болохо Алтай нютагта республикын суута кукурузашан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Р. Гонсорунов гектар бүриһөө 500 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха уялгатай. Мүнөө газараа уһалжа, наг шэбхэ ехээр зөөжэ байна.

— Тээстэн Ростов-на-Дону хотоһоо түргэн эдеэшэдэг шэнэ үрэһэ посылкаар абааб. Бурят нютагтаа тааража ургахаар үрэһэ хүрэнгэ абаха зорилго урдаа табяад, тэрэ үрэһөөрөө нэгэ гектар таряад байнаб. Үглөө мүнөөгүй үшөө 20 гектар тарихамни. Тиигэжэ ямар болзорто тарихада буурсаглажа, үрэһэ хүрэнгэ үгэхыень туршахамни, — гэжэ нүхэр Гонсорунов хөөрэнэ.

Кударын совхоз байгша ондо гүрэндэ 18500 центнер һү, 8300 центнер мяха, 720 центнер нооһо худалдаха уялгатай. Мүн эбэртэ бодо мал 5200, хонин—23000 тоо толгой хүрэтэр олошорхо юм. Ушар иимэһээ совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 1250 гектарта кукуруза тариһан һаа, мүнөө тэрэнээ 1800 гектар хүрэтэр ургэдхөө. Мүн 115 га сахарай свёкло тарихань. Тиигэжэ 20000 тонно кукурузын силос дараха, 10 мянган центнер сахарай свёкло гүрэндэ худалдаха түсэбтэй.

Совхоздо кукурузашадай 10, свёклошодой 3 звено байгуулагданхай. Звено бүхэндэ хоёр механизатор ажаллаха юм. Кукуруза тарилгада, элдүүрилгэдэ хабаадаха 11 тракторнуудһаань 2 трактор хүсэд заһагдаагүй, гидросистемэнь хүдэлнэгүй. Бусад зэр зэмсэг гол түлэб бэлдэгдэнхэй.

Үрэһэ хүрэнгэ нара һалхинда гаргажа шанаржуулха, хордохо хүдэлмэри шалгагдаһан хоёр совхоздо эмхидхэгдээдүй байба. Мүн тарилгын урда тээ минеральна үтэгжүүлгэ тарааха хүдэлмэри Кяхтын, Кударыншье совхоздо хэгдэнэгүй. Кударын совхозой 1800 гектар газарай 436 га газарынь уһалагдадаг юм. Теэд тэрэнэйнь миил хахадынь нэгэ удаа уһалагдаһан нэрэтэй. Совхоздо уһа бүлэдэг 4 насосно станциин нэгэниинье хүдэлнэгүй. Газараа юундэ уһалнагүйбта гэжэ совхозой ахалагша агроном А. Соболеваһаа асуухада:

—Энэ үбэл саһан ехэ ороо ха юм. Теэдшье бүхы газарнай шииг нойтоор һайн. Зарим газарта трактор шабардахаяа һанана,—гэжэ харюусана.

Үнэндөө кукурузашад С. Лыгдунов, И. Капустин, А. Жарников, И. Серебренников гэгшэдэй полинуудаар ябахадамнай тракторай унахаар шабар шабхаһаа байтагай, зарим газарнуудайнь шорой хаташанхай. Мүн поли дээгүүрхи модо шулуун, столбын узуур, яама янха гэхэ мэтэ үгы хэгдээгүй байһаар.

Кукурузын баян ургаса хуряаха гэбэл, газараа наг шэбхээр һайса үтэгжүүлхэ байһаниинь мэдээжэ. Теэд шалгагдаһан хоёр совхозуудай кукурузын полинуудта наг шэбхэ тон бага гаргагданхай. Жэшээнь, Кударын совхоз 18 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха түсэбөө майн 14 байдалаар 10120 тонно, тиихэдэ Кяхтын совхоз—18 мянган тонныи орондо миил 4400 тонно наг шэбхэ полидоо гарганхай. Ямар ушар шалтагһаа иимэ байдалда орооб гэхэдэ, нэн түрүүн хуряалгын һүүлээр кукурузын звеногойхид ондоо ажалда ябуулагдаһан байна. Энээн тушаа уулзаһан лэ кукурузашад иигэжэ хэлэнэ:

— Звено гэжэ миин саарһан дээрэ нэрлэгдэнэбди. Хуряалгын һүүлээр—намар, үбэл, хабартаа поли дээрэ наг шэбхэ зөөхын орондо фермын малда тэжээл зөөгөөд, хабарай тарилгын эхилхэдэнь тарилга хэлсэнэбди. Трактор болон бусад зэр зэмсэгээ һайнаар заһабарилха арга олдоногүй.

Кяхтын совхозой кукурузашан В. Чиликовэй 150 гектар талмай дээрэ оройдоол 30 тэргэ наг шэбхэ зөөгдэнхэй. Тэрэнэй поли Сагаан Арал гэжэ газарта юм. Манай ябахада Чиликов өөрынгөө туһалагшатай «Беларусь» трактораа задаланхай, бургааһанай узуурта заһажа байба. Мэдэхэдэмнай үбэлдөө ондоо ажалда хэрэглэгдээд, трактораа хүсэд заһабарилжа үрдеэгүй, гансал моторoo заһабарилаад орхиһон байба. Мүнөө тэрэнь поли дээрээ гараһаар коробко передачын подшипник бута һүрөөд, майн 11-һээ юушье хээгүй байха юм.

Хоёр совхозой кукурузашадаар уулзажа зугаалхада, нэгэндэншье агропаспорт байхагүй юм. Поли дээрэнь юунэйншье хэгдэһые, саашадаа ямар юумэ хэхэ байһыень мэдэхын аргагүй.

Дээрэ дурсагдаһанһаа ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, шалгагдаһан хоёр совхозууд кукуруза тарилгадаа һайн бэлэдхэлтэй гэхын аргагүй. Поли дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, уһалха, үрэһэ хүрэнгэеэ хордохо, нара һалхинда шанаржуулха хүдэлмэри хэгдээдүй байһаар. Мүн кукурузашад тус бүридөө уялга абабашье, хоорондоо мүрысөө эмхидхээгүй, серпуховойхидой жэшээгээр нүхэдөө шефтээ абаха тушаа юушье хээгүй байна.

Эндэхи колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ кукурузын баян ургаса хуряажа абаа гэжэ республика соогоо яһала суута гараа бэлэй. Теэд мүнөө хабарай хагсуу дабангүй олон мал тарзалаа, ашаг шэмэеэшье ехээр татаа. Кударын, Кяхтын совхозуудай фермэнүүдтэ кукурузын силос хахад үбэлэй үнгэрөөдүй байхада дууһашанхай. Һү һаалинь үдэр бүри уруугаа орoно. Жэшээнь, Кударын совхоздо һү һаали сүүдхын 100 килограммаар доошолно. Даража абаһан кукурузань хайшаа орошоо юм, али тиимэл һаа ехээр гаргашалаа юм гү? Үнэндөө эндэхид гектар бүриһөө хэды шэпээн ургасын хуряагдаһаниинь силос боложе, нүхэндэ ороһоорнь бэшэ, харин газарта ургажа байһаарнь тооложо гаргадаг гуримтай. Теэд ургажа байхадань таамагаар тоолоод гаргахадань ногоон тэжээл яһала ехээр гарана. Хурлагдахадаа хэды шэнээниинь гээлтэ, хоролтодо ороно гээшэб! Манай һанахада, нүхэндэ дарагдаад байһан силосэй хэмжээгээр кукурузын ургаса гектарай хэды центнер абтааб гэжэ тодорхойлбол таарамжатай байна.

С. Климов,
«Ленинэй туг» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Б. Жамбалов,
манай корреспондент.

НЭГЭШЬЕ ЧАС МИИН АЛДАХАГҮЙ

Хаал нютагта хүрэжэ ерэхэдэ зуугаад гектар тэгшэхэн газар нэмжын харагдана. Эндэмнай Сэлэнгын «Коммунизм» колхозой кукурузашан Дугар Пурбуевич Цырендоржиевай звено газараа уһалжа, сүлөөгүй байба.

Нүхэр Цырендоржиев нёдондо 100 га кукурузын газарта 2500 тонно наг шэбхэ хаяад, һайнаар газараа уһалжа, гектар бүриһөө 250—300 центнер ногоон набша намаа абаһан юм. Харин мүнөө жэлдэ Дугар Пурбуевич гектар бүриһөө 350 центнер ногоон тэжээл абаха уялгатай.

Энэ звенодо 68 наһатай кукурузашан Цыдып Дабаев, дүрбэдэхи жэлэй хүдэлжэ ябаһан тракторист Вандан Тугутов, советско-партийна һургуулиин һурагшад Николай Кокорин, Иван Инешин, Буда Данзандоржиев гэгшэд хамта ажаллана.

Нүхэр Цырендоржиевай звено 20 гектарта тэжээлэй бобы хаяжа дүүргээд байна.

— Үндэр наһатай болооб гээд бэеэ барижа, гэртээ һууха аргамнигүй. Юундэб гэхэдэ, үе наһаараа колхозой ажал хэжэ һураад, тиигдэнэ гээшэ ааб даа, — гээд Цыдып Халбаевич гааһаяа амандаа хэжэ, миһэд гэнэ.

Фермын хажууда хүрэжэ ерэхэдэ колхозой олон механизаторнууд түлэг ажаллажа байба. Мүнөө кукурузын газар дээрэ 1500 тонно наг шэбхэ гаргагдаа. Эндэ бульдозер дээрэ Дугар Ванеев, Нима Дандаров, машинын жолоошод Һамажап Гунтупов, Бургэт Будажапов, Василий Кокорин гэгшэд унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй наг шэбхэ ашана, поли дээрэ зөөнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кукурузын газар уһалагдажа байна.

Манай тусхай корр.

Малиин Республикын гүрэнииe толгойлогшо, правительствын түрүүлэгшэ Модибо Кейта Москва ерэбэ

МОСКВА, майн 21. (ТАСС). Малиин Республикын гүрэнииe толгойлогшо, правительствын түрүүлэгшэ Модибо Кейта мүнөөдэр албанай хэрэгээр Москвада ерээ. Тэрэ хадаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын айлшан болоxо юм. Министрнүүд, депутадууд, профсоюзна, ниитын, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай организацинуудай түлөөлэгшэд, дайнда урдань хабаадалсагшад, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Модибо Кейтэтэй хамта ерэлсээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, нүхэд Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. А. Мюрисеп, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Советскэ Союзай маршалнууд, бусад тусхай тушаалта хүнүүд, тэрэшэлэн Москвагай ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд Внуковска аэродром дээрэ Модибо Кейтые, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые угтаа.

Малиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мамаду Фадиала Кейта, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор, сэрэгэй, далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй атташенүүд, журналистнууд аэродром дээрэ байлсаа.

Малиин Республикын гүрэнииe толгойлогшо, правительствын түрүүлэгшын ерэһэндэ зорюулагдан, аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан байгаа, Малиин Республикын болон Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд дуулагдаа, нацини салют үгтөө.

Н. С. Хрущев, Модибо Кейта аэродром дээрэ үгэ хэлээ.

Удаань Модибо Кейта, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев нээмэл машинада һуугаад, Кремльдэ Модибо Кейтын байрлаха газар тээшэ ошоо. Хүндэтэ айлшаниие бүхы замдань олон түмэн москвагайхид амаршалһан байна. Тэдэнэй ябаһан талмайнууд болон үйлсэнүүд хоёр ороной гүрэнэй тугуудаар, транспарантнуудаар, амаршалгын лозунгнуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн байгаа.

[З]ҮБӨӨР ШЭЛЭН ОЛОХО, [Х]УБААРИЛАН ТАБИХА

[...]ммунизм байгуулгын гай[...]гта ехэ хэрэгүүд ехэн[...] кадрнуудай үнэн сэхэ, [...]ты бэрхэ ажал хүдэлмэ[...] дулдыдаха гээшэ. Тии[...] манай парти тэдэниие [...] олохо, зүбөөр хубаари[...]биха, хүмүүжүүлхэ хэ[...] тон ехэ анхарал, орол[...] гаргажа байдаг. Кадр[...] дунда ябуулагдадаг [...]эриие һайжаруулха, тэ[...] шэлэн табиха, хүмүү[...] дүршэл ехэтэй хуушан [...]эрилэгшэд хэрэг ажа[...]йтар мэдэхэ, эршэ зо[...] залуу эмхидхэгшэд [...] зүбөөр зохилдуулан [...] хэрэгтэ КПСС-эй XXII [...]усгаар анхарал хандуу[...]

[...]инга XXII съездын [...]рилтэнүүдые бэелүүлэн, [...] областной партийна ор[...] кадрнуудые шэлэн [...] хүмүүжүүлхэ талаар [...] хүдэлмэри ябуулаа. [...]йна, советскэ, проф[...] комсомолой, ажахын [...]рилхы тушаалда һайн [...]лтэй, ажал хүдэлмэри [...] мэдэхэ, дүй дүршэл [...] хүнүүд олоор дэбжүү[...] Жэшээлхэдэ, мүнөө [...]эй горком, райкомуудай [...] секретарьнуудай гур[...] хоёр хубинь дээдэ һур[...]эй, тэдэнэй арба гара[...] хүдөө ажахын, про[...]шлэностиин мэргэжэлтэд [...] юм.

[...]й үедэ колхоз, совхо[...] һайн кадрнуудаар хан[...]лаар горьтой хэмжээ[...]бтаа. Республикымнай [...]удай 29 директорэй [...] дээдэ һургуулитай [...]лтэд, дээдэ һургуу[...] хүдөө ажахын 24 мэр[...] колхозуудай түрүү[...] хүдэлнэд. Партийна [...]рганизацинуудай сек[...]уудаар эрдэм бэлиг [...] партийна хүдэлмэ[...] ажахын дүй дүршэлтэй, [...] ажахын, промышленно[...] мэргэжэлтэй хүнүүд [...]бжүүлэгдэнхэй.

[...]удые зүбөөр хубаа[...]биха, хүмүүжүүлхэ [...] илангаяа КПСС-эй [...], Закаменай, Бичу[...]комууд горьтой хүдэл[...]улаа. КПСС-эй Түн[...]йком ганса энэ жэлэй [...]ын туршада совхоз, [...]дай харюусалгатай [...]удта арба гаран хү[...]ын мэргэжэлтэдые [...] байна. Тэдэнэй тоо[...]омууд Цыбиков, Мак[...] врачнууд Манзаев, [...] зоотехник Кузьмин [...]сад бии. КПСС-эй [...] райком, партийна ор[...]уүд һайн бэлэдхэл[...]рнуудые харюусалга[...]тогуудта табяад һа[...]маршадаггүй. Тэдэ[...]ургаха, хүмүүжүүлхэ, [...]элыень дээшэлүүлхэ [...]хэн хүдэлмэри хэжэ [...] Тиимэ зорилгоор сов[...]озуудай хүтэлбэри[...] ходо семинар, кон[...] зүблөө үнгэргэдэг, [...] дүршэлэй хэдэн [...]нууд хүдэлнэ, тэдэ[...]шье аймаг, респуб[...]

лика, областьнуудаар ябуулжа, түрүү ажахын хүдэлмэритэй танилсуулжа байдаг.

Ингэжэ кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжэ анхарал, оролдолго гаргажа байһанай ашаар, Түнхэнэй аймагай партийна организаци хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абаха талаар нилээд ехэ амжалта туйлаа. Гүрэндэ мяха худалдаха 1962 оной нэгэдэхи кварталай түсэб аймаг 113,2 процент дүүргээ, тиихэдэ һү худалдалгаар—100,1 процент, үндэгэ—132,4 процент дүүргээ.

Гэбэшье кадрнуудые шэлэн табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үшөөл ехэхэн дутуу дунданууд үзэгдэнэ. Партиин зарим райкомууд энэ шухалын шухала асуудалда гүйсэд анхаралаа табинагүй. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй, Зэдын, Тарбагатайн аймагуудай хүтэлбэрилхы бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 35—44 процентнь эхин ба дүүрэн бэшэ дунда һургуулинуудтай байха юм. Тэдэниие саашань һургаха, эрдэм бэлигыень дээшэлүүлхэ талаар хүсэд хэмжээн абтанагүй.

Шухала шалтагаангүйгөөр кадрнуудые олоор һэлгэхэ, ажалһаань сүлөөлхэ ушарнууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрөөшэ жэл Зэдын, Тарбагатайн аймагуудай хүтэлбэрилхы бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хахадһаа ехэнхинь һэлгэгдэһэн байха юм. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, механизаторнуудай дутуу байбашье һаань, партиин зарим райкомууд, парторганизацинууд ондоо ажалда хүдэлжэ байһан тиимэ мэргэжэлтэй хүнүүдые колхоз, совхозуудта эльгээнэгүй. Жэшээлхэдэ, ганса Сэлэнгын аймагта нилээд олон агроном, зоотехник, инженер болон технигүүд, хэдэн арбаад механизаторнууд элдэб ажалда хүдэлжэ байха юм.

КПСС-эй Зэдын, Хорнин, Сэлэнгын райкомууд кадрнуудые һургаха, хүмүүжүүлхэ талаар биратай юумэ хэнэгүй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, парторганизацинуудай секретарьнуудтай семинар, теоретическэ болон экономическа конференцинүүд үсөөнөөр үнгэргэгдэнэ, тэдэнэй һуража байхаар тусхай һургуули, университедүүд хүдэлнэгүй. Имагтал кадрнуудые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулдаг дээрэһээнь эдэ аймагуудта хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб муугаар дүүргэгдэнэ. Зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй дундаһаа ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр, эзэн бусаар хандаха, нюдэ далдалха ябадалнууд үзэгдэнэ.

Нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд, тэндэхи обкомой парторгнууд хадаа аймагай партийна, советскэ организацинуудта колхоз, совхозуудые һайн бэлэдхэлтэй, ажал хүдэлмэри мэдэхэ кадрнуудаар хангалгада ходо туһа хүргэжэ байха, даалгагдаһан участогтаа хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандадаг хүтэлбэрилэгшэдые һэлгэхэ асуудалнуудые табижа байха уялгатай.

Партиин XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй табиһан туйлай ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой, ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд тон ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой. Тиимэһээ КПСС-эй райкомууд, партийна организацинууд кадрнуудые шэлэн олохо, зүбөөр хубаарилан табиха, тэдэниие партиин, арадай үмэнэ үнэн сэхэ байхаар, даалгагдаһан ажал хүдэлмэридөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар хүмүүжүүлхэ, һургаха ёһотой.

СССР-эй парламентска группын мэдүүлгэ

МОСКВА, майн 21. (ТАСС). Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрэз хураахын, зб найрамдалай түлөө бүхэдэлхэйн конгрессые зарлаха, үнгэргэхэ ябадалые дэмжэхыень бусад оронуудай парламентска группануудые СССР-эй парламентска группын комитет өөрынгөө мэдүүлгэ соо уряалһан байна.

СССР-эй парламентска группа хадаа конгресс үнгэргэлгэдэ туһалха советскэ комитедые советскэ олониитын бусад организацинуудтай хамта байгуулалсаа юм.

«Хүн түрэлтэнэй хуби заяан тухай һанаагаа табидаг бүхы хүнүүдэй зүгһөө конгрессэй дэмжэгдэхэ байһаниинь лабтай. Зб найрамдалай болон дайнай асуудалнуудые шиидхэхын түлөө угаа ехэ харюусалгатай парламентнуудай болон парламентаринуудай зүгһөө конгресс үргэнөөр дэмжэгдэхэ зэргэтэй. «Дайн бү болог!» гэжэ парламентнуудай тангариглан мэдүүлхыень арадууд, һунгагшад хүлеэнэ.

Һайн һайхан сэдьхэлтэ бүхы хүнүүдэй эдэбхитэй тэмсэл «зб найрамдал хангаха арга нүхэсэл» болоно гэжэ СССР-эй парламентска группын комитет онсолон тэмдэглэнэ».

Республикын колхоз, совхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

1962 оной майн 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

	Бүхыдөө тарилгадаһанинь	тэрэ тоодо ороохото, бобово ургамалнууд	Горох
Улан-Удын управлени			
(бүхыдөө)	54	74	41
Заиграйн	53	74	37
Мухаршэбэрэй	49	68	42
Сэлэнгын	51	74	44
Тарбагатайн	68	88	41
Кабанскын управлени			
(бүхыдөө)	52	70	49
Байкало-Кударын	51	70	55
Баргажанай	51	68	42
Кабанскын	57	79	62
Ахын	—	—	—
Прибайкалиин	52	70	21
Хойто-Байгалай	6	7	15
Түнхэнэй	53	71	58
Кяхтын управлени			
(бүхыдөө)	53	72	48
Бичурын	58	77	66
Зэдын	49	67	43
Закаменай	54	96	93
Кяхтын	50	69	37
Хориин управлени			
(бүхыдөө)	41	54	19
Баунтын	—	—	—
Яруунын	29	38	15
Хориин	54	71	26

[К]омсомолецын габьяа

[...] гэмтэ этэ[...]иха үедөө [...], шэн га[...]айнгаа тү[...]ин младша [...] И. Кузьмин [...]ховно Сове[...]мэй Указа[...]агай түлөө» [...]гнагдаа.

[...] городой ав[...]йоной ми[...]инин ха[...]та ябалсажа, Юрий Кузьмин зэбсэглэгдэһэн бүлэг гэмтэдые барилгада хабаадалсаа.

Даалгабаряа дүүргэжэ ябаха үедэнь гэмтэдэй нэгэн 24 наһатай комсомолец Ю. Кузьминиие буудажа шархатуулаа. Шуһаа адхаруулжа, ядажашье ябаа һаа, энэ зоримгой хүбүүн бандидые барижа, милициин отделенидэ тушаагаа. Тиигээд тэндэһээ Ю. Кузьмин больницада эльгээгдээд, мүнөө аргалуулжа байна.

Ю. Кузьмин 1958 онһоо милициин органуудта хүдэлнэ. Ниитын ёһо гурим сахиха талаар эрхимээр алба хэһэнэйнгээ түлөө нэгэтэ бэшэ баясхаланда хүртэһэн байгаа.

(ТАСС).

Москвагай Кремльдэ хабар болобо.
ТАСС-эй фотохроника.

ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙХЫН АША ТУҺАДА

Городой, хүдөөгэй зондо али бүхы, архим зэргын медицинскэ туһаламжа гүйсэд дүүрэнээр үзүүлдэг болохо. Энэ зорилго дүүргэхын тулада медицинскэ эмхи зургаануудые, тэрэ тоодо больница, санаториинуудые олоор бариха, медицинын бүхы эмхи зургаануудые мүнөө үеын аппаратураар хангаха, диспансериүүдэй зүгһөө оронойбүхы зониие адаглан хаража байха хэрэгтэй. Игэжэ түрэл партиимнай Программа дотор аржыса бэшээтэй.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө республика доторнай юун хэгдэжэ байнаб? Саашадаа ямар хараа шэглэлтэйбибди? Тобшохоноор тодорхойлбол иимэ.

Республика дотор ажалшадай бэеын элүүр сахиха хэрэг жэлһээ жэлдэ һайжарна. Илангаяа һүүлэй үедэ хүнэй үбшэлхэ, хорохо ябадал нилээд үсөөрөө. Нэгэ жэшээ дурдая. Республикын зоной ургалтань мянган хүн дээрэ абаад үзэбэл, 22,5 хүнөөр олошороо. Тиихэдэ бүхы орон доторнай 1960 оной баримтаар 19,2 хүнөөр нэмэһэн байха юм. Гэхын дашарамда элдэб янзын халдабарита үбшэ хабшан урдынхиһаа һураггүй ехээр хороо бшуу. Энээнэй урда тээ үлэмжэ дэлгэрэнги байһан трахома, хумхаа болон бусад үбшэн мүнөө үедэ эсэслэн үгы болоҗо байна. Тиитэр полиомиэлит, бруцеллез, гэдэһэнэй болон паратиф мэтын үбшэ хабшан улам үсөөржэ байнхай.

Һүүлэй үедэ ямар шухала хубилалта болооб? Хургаар даража тоолобол, республика доторнай 1960—61 онуудта эмнэлгэ-һэргылэмжын эмхи зургаанууд 410 хүнэй һуурияар олошороо. Энэ хэрэгтэ 4.440 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Энэл хугасаа соо 864 хүнэй һууритай 13 больница, 7 поликлиникэ, аймагай 9 аптекэ, нэгэ медицинскэ училищи шэнээр ашаглалгада оруулагдаа.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, республикын больница мүнөө жэлдэ 550 хүнэй, Улан-Удэ городой № 4 больница 200 хүнэй һууритай болотороо үргэдхэгдэхөөр хараалагданхай. Тэрээнтэй хамта мүнөө үеын эмнэлгын түрүү арга түхеэрэлгэнүүд амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэжэ байна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Мүн 120 хүнэй һууритай республикын онкологическа диспансер болон радиологическа корпус Хори тосхондо 100 хүнэй һууритай аймагай больница байгша ондо шэнээр баригдажа эхилбэ. Тэрэшэлэн Закаменск городто, Онохой тосхондо, Худанай леспромхоздо, Сэлэнгын целлюлозно комбинадта иимэ барилганууд түхеэрэгдэхэ. Эдэ бүгэдэдэ республикын элүүрые сахилгын министерствоһээ—600 мянган түхэриг, совнархозһоо —438 мянган түхэриг һомологдонхой. Гансахан энэ жэлэй турша соо республикын больница 550 хүнэй һууритай болохо юм гэжэ хэлэһэн гээшэбди. Тэрэнэй саада тээ, терапевтын, хирургын, үхибүүдэй бии байһан таһагуудһаа гадна, нейрохирургын, нюдэнэй, стоматологическа болон шэхэнэй тусхай таһаг тэндэнь байгуулагданхай. Гэтэр республика доторнай анха түрүүшынхеэ эндокринологическа диспансер, ревмокардиологическа, глаукоматозно кабинедүүд хүдэлжэ эхилэнхэй. Дурсагдаһан эмхинүүд хадаа мүнөөнэй эмнэлгын хамаг һайн түхеэрэлгэнүүдээр, мэргэжэлтэй врачнуудаар хангагдажа байнхай.

Манай орон дотор коммунизм амжалтатайгаар байгуулха хэрэгтэ мүн хүдөөгэй ажалшад өөһэдынгөө сэгнэшэгүй ехэ хубита оруулна бшуу. Илангаяа һүүлэй үедэ парти, правительствымнай хараалһан бодото хэмжээнүүд энээнэй толотомо гэршэнь болонол.

Республикымнай холо ойрын хүдөө нютагуудта энэ талаар юун хэгдэжэ байнаб? Баримталан хэлэхээр юун бииб? Мүнөө үедэ хүдөөдэ дүн хамта нэгэн доро 2320 үбшэнтэнэй аргалуулха байра түхеэрэгдэнхэй. Тэрээнһээ гадна энэ жэлдэ 345 хүнэй һууритай эмнэлгын шэнэ байра эмхидхэгдэхэ юм. Илангаяа ажалшадай элүүрые сахилгые бүри һайжаруулхын тулада нёдондо һайн бэлэдхэлтэй 95 врачнар холын хүдөө нютагта эльгээгдэһэн бэлэй. Һүүлэй хоёр жэл соо энэл зорилгоор 34 санитарна машина үгтэһэн байна. Шэнээр түхеэрэгдэһэн Байкало-Кударын, Баргажан адагай, Баянтолой (Баргажан), Бичурын больницын дэргэдэ хүүгэдэй инфекционно таһаг, шэнэ поликлиникэ һаядаа нээгдэхэ юм. Энэ талаар Заиграй, Тори тосхонууд, Кяхтын Харанхой тосхон, Зэдын «Эрдэм», Сэлэнгын «Эрдэм» колхозууд бусадта һайн жэшээ харуулна.

Яруунын совхозой Гундэ тосхоной больница тухай онсо тогтожо хэлэмээр. Залуу врачнар А. П. Исаев, Е. А. Зильберблант гэгшэдэй үүсхэлээр эндэ горьтойхон хубилалта болоҗо байна. Һаяын сагта эндэ рентгенаппарат, клиническэ лаборатори шэнээр нээгдэхэ. Эндэ санитарно-һэргылэмжын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Түргэн сагаар медицинскэ туһаламжа үзүүлхын зорилгоор (өөһэдөө санитарна машинатай) дурсагдаһан больницын хүдэлмэрилэгшэд байд гээд лэ холын фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ гаража байдаг. Иимэрхүү һайн жэшээнүүдые эндэ дурдаха болоо һаа олон.

Манай республика дотор долоон жэлэй түсэбөөр 1350 хүнэй һууритай больницанууд баригдахаар хараалагдаһан һаа, түрүүшын дүрбэн жэл соо найман зууда хүргэгдэхэ жэшээтэй. Зарим энэ тэды үрэ дүн, тоо баримтаар һанаагаа амаралтай гү? Тон тиигэжэ болохогүй. Саашадаа хэгдэхэ, бүтээгдэхэ юумэ ехэ. Республика доторнай эмнэлгын зургаануудай барилга ехэл унжагай нобшоор ябуулагдана. Иимэ байдал сааашадаа тэсэхын аргагүй. Энээндэ сэхэ хамаатай байһан совнархозой барилга-хабсаралгын болон «Бурстрой» трестын эмхинүүдые шүүмжэлэнгүй үнгэрэлтэй бшэ. Тэрэшэлэн Улан-Удын горсоведэй барилгын таһаг, «Бурцелинстрой» трест эдэнэрһээ юугээрээшье илгарнагүй. Хэжэ байһан хамаг хэмжээ-ябуулгануудынай имагтал арад зоной элүүр энхын, тэдэнэй аша туһын хэрэгтэ бүрин зорюулагдана гэжэ дурсагдаһан эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд мэдэнэгүй гээшэ гү? Ушар иимэһээ түрүүшын ээлжээндэ түргөөр, һайнаар бариха эрилтэ табигдана бшуу. Илангаяа совхозуудтахи эмнэлгын зургаанууд байра байдалаар тон мууса хангагданхай.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ шэнэ министерство болон һаяхан эмхидхэгдэһэн үйлэдбэриин управленинүүд энээн тушаа онсо анхарха зэргэтэй.

Гэтэр олонхи ажахынуудай өөһэдынгөө мүнгэ нөөсөөр, имагтал нютагай эдэбхитэдтэ түшэглэн, энэ хэрэгтэ олониитые үргэнөөр хабааддуулжа байдагынь һайшаалтай. Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Советэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Тубанов) үүсхэл һайн жэшээ болоҗо угэнэ. Тэдэнэй үнэтэ үүсхэлээр Яруунын «Победа», Ардасанай леспромхоз, Тохойн ЦРМ, Мухаршэбэрэй «Заганский», «Победа» колхозууд зохид һайнаар түхеэрэгдэһэн эмнэлгын зургаануудые бариһан байна.

(*Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта*)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тувиин республиканска больницада хирургическа ээлжээтэ операци хэгдэбэ. Тон орёо операцинуудые хэжэ шадахаар хирургическа эрхим аппаратура эндэ хэрэглэгдэдэг. ТАСС-эй фотохронико.

Һаалишад сооһоо түрүүлнэ

Онохойн совхозой һаалишад мүнөө жэл үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һаажа абаха уялгатай. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула тус ажахын олонхи һаалишад жэлэй эхинһээ хойшо шангаханаар, хүдэлжэ байна.

2-дохи отделениин һаалишан Мария Тимофеевна Белых совхозой һаалишад сооһоо түрүүлнэ. Нүхэр Белых 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө 566 килограмм һү һаажа, һаалишадай мүрысөөндэ илаа.

Тиихэдэнь 1-дэхи отделениин һаалишан М. У. Пахомова үнеэн бүриһөө 552 кг, 3-дахи отделениин һаалишан В. А. Соболева—541 кг. һү һаанхай, мүн лэ түрүү зэргэдэ ажахы соогоо суурхан алхална.

Г. Ямпилов.

Заиграйн аймаг.

Редакцида ерэһэн бэшэг

ГОМДОЛТОЙБДИ...

Һүн далай—манай гарта. Энээниие һайн мэдэнэбди. Тиимэһээ хүсэ шадалаа гамнангүй, үдэр һүнигүй гэхээр оролдогдоно гээшэ. Манай Гутайн фермын һаалишад үнгэрэгшэ жэлдэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Энэ жэлдэ бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө 2400 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула һаалишан бүхэн улам эршэмтэйгээр ажаллана. Дүрбэ һарын дүнгөөр тус фермэ үнеэн бүриһөө 828 килограмм һү һаагаад байна.

Совхозойнгоо дирекцидэ, мүн аймагай больницада бидэнэр ехэ гомдолтойбди. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ эндэхи эмнэлгын пункт хүдэлхэеэ болишоо. Манай Гутай нютаг Шэбэртын больницаһаа хорёод модо газарта юм. 80 гаран үрхэтэ айл эндэ ажаһуудаг. Ии... тосхондо эмнэлгын пункт хэ... гыт гэжэ аймагай больница... аймгүйсэдкомдо хэдэн уда... һануулагдаһан, бэшэгдэһэ... шье гээшэ. Теэд манай эр... тэдэ тодорхой харюу үгэнгүй... «шэхэ дүлии, нюдэ балай» бо... лоод һуудагынь тон гайха... тай.

Ямар нэгэн хүнэй гэ... ехээр үбшэлхэдэнь яаха ар... гүй бологдодог. Үшөө хэ... болотор гуйха, хүлеэхэ зо... бибди? Энэ асуудал дах... дурдалтагүйгөөр хэзээ ши... хэгдэхэб?

Ц. Цыренова, Г. Сандакова, Ц. Дондукова, Ц. Хандажапова болон бусад һаалишад.

Бичурын совхоз.

ҮЙЛЭДБЭРИИНГӨӨ АРГА БОЛОМЖО ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Манай Эхэ орон дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тула ойрын 20 жэлэй туршада промышленна продукци үйлэдбэрилгэеэ 6, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 3,5 дахин дээшэлүүлхэ ёһотой байһан тухаймнай партиин Программа соо хэлэгдэнэ.

Энэ харюусалгатай, хүндэтэйшье зорилгые хайшан гээд дүүргэхэбибди гэхэдэ, хамагай түрүүн ажалай бүтээсые дээшэлүүлэн, мүн ажал дээрэ хүдэлдэг зонойнгоо тоо олошоруулан бэелүүлхэ ушартайбди.

Эдэ зорилгонууд сооһоо ажалай бүтээсые дээшэлүүлэн, бүтээн гаргадаг продукциингаа өөрынь үные химдаруулха гээшэ эгээл гол шухаланъ болоно бшуу. Тиимэһээ үйлэдбэриин энэ шухала арга боломжые зүбөөр хэрэглэдэг болохо хэрэгтэ жэл ерэхэ бүри ехэ анхарал хандуулагдана. Ерээдүйн хорин жэл соо продукци үйлэдбэрилгын хэмжээнэй ургалтын арбанай юһэн хубинь имагтал ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр түйлагдаха гэжэ хараалагданхай. Тодорхойлон хэлэхэдэ, ажалай бүтээсэ промышленность дээрэ жэл бүхэндэ дунда зэргээр 7 процент, хүдөө ажахыда—8—9 процентээр дээшэлхэ байна.

Промышленна үйлэдбэриин бүхы хэмжээгээр ургэдэжэ байхада ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын процент бүхэн айхабтар ехэ удхашанартай. Бурядай республикын промышленность дээрэ ажаллажа байһан нэгэ хүдэлмэришэнэй жэл соо дунда зэргээр продукци үйлэдбэрилгые оройдоо 1 процентээр дээшэлүүлбэл, валовой продукци гаргалгань аяар 3 миллион түхэригөөр дээшэлхэ байна. Ондоогоор жэшэбэл, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын нэгэхэн процент аяар 500 хүдэлмэришэнэй нэмэжэ үгтэһэнтэй адли болоно. Мүн тэрэшэлэн модо бэлэдхэлэй промышленность дээрэ хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалайнгаа бүтээсые нэгэ процентээр дээшэлүүлээ һаань, 40 мянган кубометр модон нэмэжэ бэлэдхэгдэхэ болоно.

Бэелүүлэгдэжэ байһан түүхэтэ долоон жэлэй үедэ Бурядай совнархозой үйлэдбэрилдэг продукциин дээшэлүүлэгдэхэ хэмжээнэй 70 процентнь ажалай бүтээсые дээшэлүүлгээр түйлагдаха гэжэ хараалагданхай.

Саашань хэлэхэдэ, ямар үндэһэ һуури дээрэ түшэглэн, ажалай бүтээсые дээшэлхэ арга боломжо промышленна үйлэдбэри дээрэ байдаг гээшэб? Хамагай түрүүн үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ түйлаха, шэнэ техникэ үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын гол арга зам гэжэ парти, правительствомнай заана. Гэбэшье шэнэ техникэ болон түхеэрэлгэнүүд юрэ өөһэдөө хүсэһэн хэрэгыемнай бүтээжэ шадахагүй ха юм даа. Тиимэһээ предприяти бүхэнэй бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажалай эмхидхэлые һайжаруулхын, шэнэ технологи хэрэглэхын түлөө шангаар тэмсэхэ уялгатай болоно.

Хаана, ямар предприятида үйлэдбэриин арга боломжонууд элирүүлэгдэжэ, зүбөөр хэрэглэгдэнэб, тэндэл ажалай бүтээсые дээшэлдэг, продукци үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэбэй саг соогоо дүүргэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ. Республика доторнай тус асуудалые амжалтатайгаар шиидхэжэ байһан предприятинууд яһала олон ааб даа. Теэд бүхы дээрээ ажалай бүтээсын ургалта тогтоогдоһон нормоһоо гээгдэжэ ябана. Энээн дээрэһээ болоҗо, совнархозой предприятинууд үнгэрһэн 1961 ондо олохон миллион түхэригэй продукци дутуу үйлэдбэрилһэн байна. Дутуу үйлэдбэрилэгдэһэн продукцинууд промышленностиимнай бусад показательнуудта һайнаар нүлөөлөөгүй, продукциин өөрынь үные химдаруулгада ехэ һаад ушаруулһан байха юм.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд ямаршье предприятида, участок бүхэндэ дүүрэн байдаг. Гансал тэдэниие обёорон хэрэглэжэ шадаха гээшэ тон шухала. Алишье предприятида элдэб шалтагаан дээрэһээ машина, станогуудай ашаглагдангүй байха ушар оло дахин үзэгдэдэг. Жэшээнь, Тимлюгэй цементшиферэй заводой гол түхеэрэлгэнүүдэйнь нэгэн болохо эрьелдэжэ байдаг пеэшэнэйнь миин байлга нёдондо жэлдэ аяар хоёр мянга гаран машиночас болоһон байгаа. Хэрбээ энээнэй хахадыеншье хорооһоо һаа, завод даалгабариһаа гадуур 17—18 мянган тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргаха аргатай байгаа бшуу.

Мүн хүдөө ажахы дээрэшье абаад үзэхэдэ, колхоз, совхоз бүхэндэ машина техникэ дүүрэн хүсөөрөө ашагтайгаар хэрэглэгдэнэгүй. Тиихэдэ алишье предприяти дээрэ олон хүдэлмэришэдэй элдэб шалтагаанаар ажалдаа гараагүй байхаһаа гадна, үшөө цехүүдтэ машина замса... аблархэ, материал болон элдэб хэ... сэлэй дуталдадаг дээрэһээ ажа... гөөр сагаа үнгэргэхэ баатай бо... байна. Жэшээнь, Сэлэнгын мо... база дээрэ хронометраж хэжэ ха... хада халаанай үедэ хүдэлмэри... миин байха ушар предприяти... лэдбэриин сагай 30 шахуу про... тые ээлээ һэн. Энээниие годо... гоор шэнжэлэн харахада гол ... ажалай эмхидхэлэй муу дээ... иимэ ушар тохёолдодог байха ...

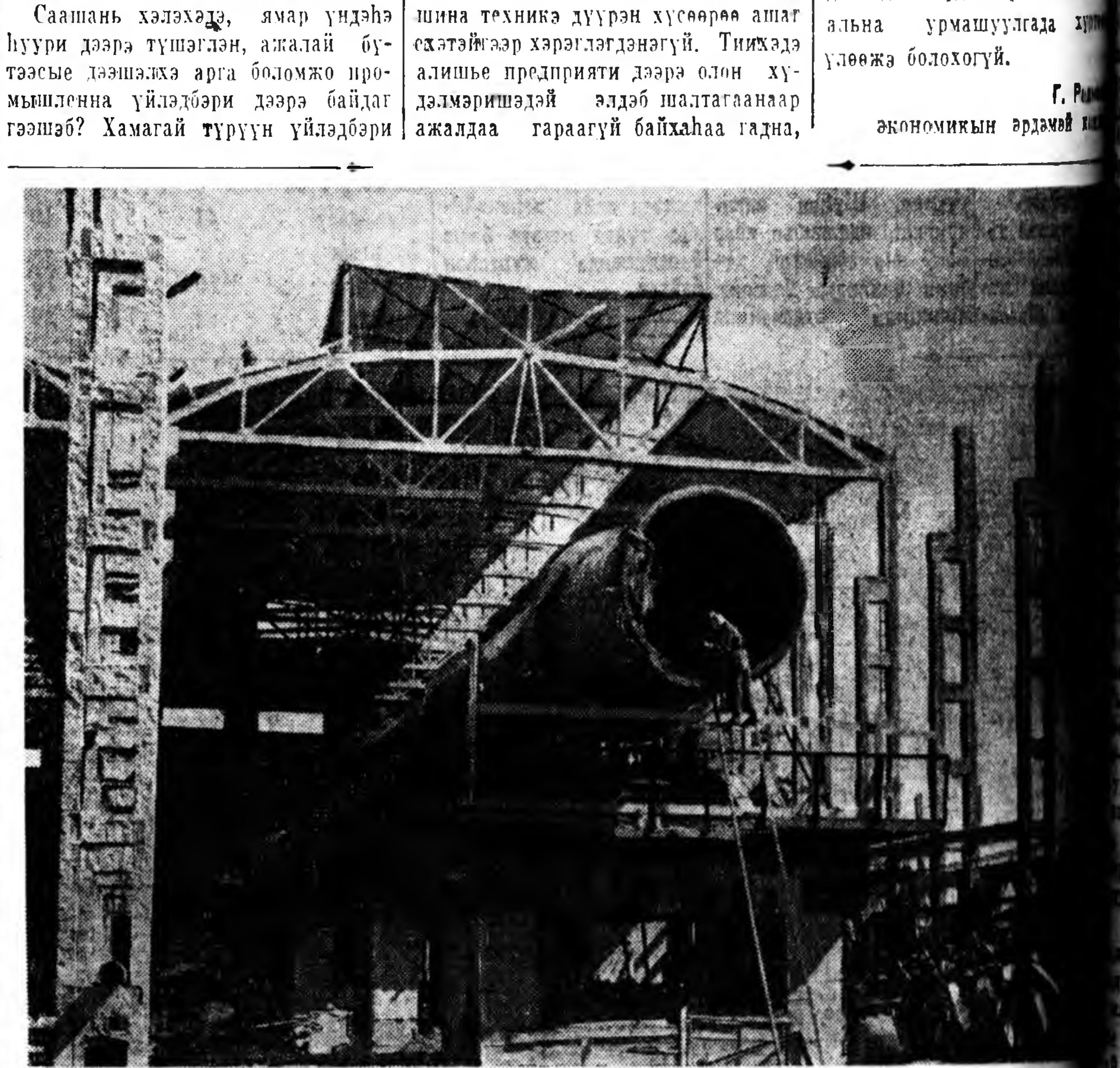
Хүдэлмэриин сагые ашагта... хэрэглэхын, бии байһан бүхы ... кэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаг... тула ажалай эмхидхэлые саг ... жэ һайжаруулха, ажалай ту... химгадан нарижуулжа байха ... шухала болоно. Юуб гэхэдэ, ... эрилтэнүүд ажалай бүтээсые ... лүүлгэдэ ехээр нүлөөлхэ асу... нууд мүн. Промышленна пред... ти дээрэ, мүн хүдөө ажахы... ажалай эмхидхэлэй муу дэ... ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ... дүүргэгдэдэггүй байна.

Ажалай эмхидхэлые, мүн а... түлөөһые һайжаруулха арга ... предприяти бүхэндэ нэгэ ... байжа шадахагүй. Ажахын һа... бүхэндэ тус асуудалнуудые ... шиидхэһэн, баян дүй хүр... болоһон предприятинууд яһал... Тэдэнэй дүй дуршалые ... дэлгэрүүлэн, бүгэдын шадаб... гохо гээшэ тон шухала. Жэ... Хэжэнгын совхоздо анха түрүү... тэрүүлэгдэһэн ажахын тоосо... публикымнай колхоз, совхоз... халан абтажа эхилээ. Энээн ... барилгын организацинуудта ... Братчиковай ажахын тоосоо... һон комплексно бригадын дү... шэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ... тэй.

Хүдэлмэришэн бүхэниие ту... амжалтынь зэргээр материал... лааргь урмашуулха гээшэ ... бүтээсые дээшэлүүлхэ үшөө ... арга нүхэсэл болоно. Энэ гу... римталан, үйлэдбэри дээрэ ... нарижуулгын үнэтэ дурадхал... оруулдаг, техническэ дэбжэлт... лөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр ... далсадаг хүдэлмэришэдые ... альна урмашуулгада хүр... үлөөжэ болохогүй.

Г. Р...

экономикын эрдэмэй ...

Красноярай хизаарта алюмини гаргаха промышленностиин бүлэг предприятинууд бодхоогдожо байна. Красноярскда алюмини гаргаха завод баригдана. Харин Ачинскда баригдажа байһан заводынь түүхэй эд гаргажа үгэхэ юм.

«Ачинскалюминстрой» трест туршалгын ... цех барина. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ цех соо ... рэлгэнүүдые хабсаргажа байна.

ТАСС-эй фотохро...

ҺОНИРХОЛТОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН БОЛОБО

Һуралсалай энэ жэл ехэ һонинoop үнгэрбэ. Юуб гэхэдэ, бүхэдэлхэйн удхашанартай КПСС-эй XXII съезд болоо ха юм. Удха түгэлдэр материалаар баян байгаабди.

Хэжэнгын совхозой 3-дахи отделениин 1-дэхи бригадын партийна һуралсалай түгэсхэлэй хэшээл болобо. Бригадын парторг Д. Д. Цыренжапов совхозой үйлэдбэриин экономико шудалдаг эндэхи кружогые хүтэлбэрилнэ.

Тус кружок КПСС-эй Программа шудалха түсэбтэй аад, бүлтыень үзэжэ дүүргээ. Дүн гаргаһан хэшээлдэ арба гаран хүн—коммунистнууд, комсомолшууд болон бэшэ эдэбхитэд ерээ. Эдэнэр һайн бэлэдхэлтэй байба.

Коммунизм байгуулгын үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дүүргэхэ үүргэ, зорилгонууд тухай тогтон, һурагшакоммунист А. В. Баранов үгэ хэлэһэн байна. Манай орондо эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо, тиихын тула хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ тухай партиин Программа соо табигдаһан зорилго бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд ехэ удхашанартай гээшэ. Һаяхан байгуулагдаһан совхозно-колхозно управлени мүнөө хүдэлжэ эхилэнхэй. Энэмнай эдеэ хоолой зүйл улам ехэ болгохо хэрэгтэ туһалхань дамжаггүй.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдажа байгаа зорилгонуудые бригадынгаа, отделениингээ ажал хэрэгтэй, хүнүүдэй ажал хүдэлмэритэй холбон хаража үзэнэ. Эдеэ хоолой зүйл эбэг ехээр абадаг болохын тулада үбһэ тэжээл хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлдэхэ ёһотойбди. Манай совхоз, тухайлхада, манай бригада мүнөө үеын эрилтэһээ гээгдэжэ ябана гээд сэхэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Малдаа һайн шанартай, шэмэ шүүһэтэй тэжээл ехээр бэлэдхэхэ зорилгоор байгуулагдаһан кукурузашадай звено үнөөл мууса хүдэлнэ, техникынь ондоо ажалда ябуулха ушар ходо гарана. Кукуруза тариха полиие уһалха арга боломжын бии байһаар байтар, тиимэ юумэн хэгдэнэгүй. Эдэ бүгэдын шалтагааһаа тус звено жэл бүри мүртэй ургаса абанагүй, кукуруза, «хатантай» ханилжа шаданагүй. Шэмэ шүүһэтэй тэжээлгүй байхадаа үнеэдыншье һү һаали багатай байһаниинь гайхалтай бэшэ ха юм,—гэбэ.

Кружогто һурагша, коммунист Ц-Д. Ринчино коммунис хүмүүжэл-болбосоролой хүдэлмэри тушаа хэлээ. Манай орондо үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа үе сагта алишье тээшээ тэгшэ—элүүр бэетэй, согтой хүхюун, сэбэр сэдьхэлтэй, һайн һайхан абари зантай хүнүүдые болбосоруулан хүмүүжүүлхэ гээшэ мүнөө сагай шухалын шухала зорилго мүн. Ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандаха, бэе бэедээ туһалха гээшэ шэнэ хүнэй шухала шэнжэ шанар болоно. Энэ талаар манай отделениин ниитын эмхинүүд — партийна, профсоюзай организацинууд хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехээр һаналаа табиха байгаа. Теэд тиигэжэ шаданагүй, юуншье хэгдэнэгүй. Манай отделени, бригададамнай ажал хүдэлмэридөө ёһо тэдысэ хандаха ушар зарим хүдэлмэришэдэй зүгһөө үзэгдэдэг, журам эбдэдэг, мүн зарим хүнүүднай шажан мүргэлэй заншалта үдэрые тэмдэглэдэг байна. Тиимэһээ ажалай журам эбдэхэ ябадалтай тэмсэхын тулада ниитын эдэ эмхинүүд үүргэеэ шангадхаха ёһотой.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй XXII съездын үүргэ, удхашанар тухай һурагша Д-Ж. Нимбуев хөөрэбэ. Олон ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон һуухын тулада Совет гүрэн зохихо хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнхай. Эб найрамдал аршалан хамгаалхын тулада эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Советэй хэжэ байһан хүдэлмэринь угаа һайшаалтай. Энэ асуудалаар бүхэдэлхэйн хуралдаан Москвада болохоёо байна. Эдэ бүгэдэнь түрүү үзэл бодолтой хүн түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлгэ болоно. Коммунизм байгуулхын тулада бата бэхи эб найрамдал бидэндэ хэрэгтэй. Игэжэ энэ хэшээл дээрэ 9 хүн үгэ хэлээ.

Һүүлшын хэшээл һонирхолтойгоор, олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө. Хараалагдаһан материалаа һурагшад яһала ойлгоһон байба.

Саашадаа иимэ түхэлэй кружок байлгажа, совхозой үйлэдбэриин экономико улам һайнаар шудалха гэжэ шиидэбэ.

Р. Цымпилов.

Хэблэл тараалгаар шалгарһан нүхэр

Нүхэр Д. О. Тарбаев «Байкал» (Закамен) колхозойнгоо колхозниигууд болон бусад зоной дунда газетэ, журналнуудые олоор тараадаг, оролдосотой хүн юм. Дамдин Очирович хэблэл захиулха этигэмжэтэ болоҗо 6 жэлэй үеэр томилогдоһонһоо хойшо эдэбхи оролдолго гаргажа, зондоо хүндэтэй болонхой. 1961 ондо 1262 хэһэг газетэ, журнал захиулһан һаа, 1962 ондо 1628 хэһэг болгоо. Яагаад жэл бүхэндэ газетэ, журналнуудые олоор захиулнаб гэхэдэ, уншагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг, ямар газетын гү, али журналай юун тухай гол болгон бэшэдэг тухайда тайлбарилан хөөрэжэ үгэдэг байна. Мүн уншагшад захиһан хэблэлээ болзор соогоо абана гү гэжэ хинан харалсадаг. Хэблэл тарааха хэрэгтэ партийна, комсомолой эмхинүүдэй, колхозой фермэ, бригадануудай хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжые шадамараар хэрэглэдэг юм.

Нүхэр Тарбаев һүүлэй хоёр жэл соо хэблэл һайнаар тарааһанайнгаа түлөө Бурядай АССР-эй хэлхеэ холбооной управлениһээ үнэтэ шанда, магтаалда хүртэнхэй.

Н. Хазагаев.

Герман Титов Циолковскиин ажаһууһан городто ошобо

КАЛУГА. (ТАСС-эй корреспондент. Н. Александров) Замбуулин дайдаар аяншалха хэрэгые анха түрүүн тайлбарилан бэшэһэн агуу ехэ теоретик Константин Эдуардович Циолковскиин ажаһууһан, ажаллаһан ородой урданай городто СССР-эй лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Г. С. Титов һамгантаяа ерэбэ. Она мүрэнэй эрье дээрэ оршодог К. Э. Циолковскиин гэр-музейдэ тэдэнэр ошожо, тэндэхи экспонадуудынь хараба. Космонавтикын эхи табигша Циолковскиин ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай агууехэ эрдэмтын, аша хүбүүн болохо А. В. Костинтой Г. С. Титов хөөрэлдэбэ. Энэ ашань тус музейдэ научна хүдэлмэрилэгшөөр ажалладаг байна. Экскурсида тэндэ ерэһэн хүнүүдтэйшье лётчик-космонавт уулзаба.

«Музейдэ ерэхэдээ, айхабтар ехээр сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлһэн, баярлаһан байнабди. Зуу дахин дууланхаар, нэгэ дахин харахада дээрэ гэжэ хэлсэдэгые ухаан бодолдоо тиихэдэ оруулаа һэмди» гэжэ Герман Степанович Титов ерэһэн хүнүүдэй һанамжаяа бэшэдэг дэбтэртэ тэмдэглээ.

К. Э. Циолковскиин ами наһаяа үгэһэн хэрэг дэлхэйн бүхы арадуудай хэрэг, бүхы хүн түрэлтэнэй нангин һайхан хүсэлынь болоно.

СССР-эй лётчик-космонавт Г. Титов.

1902 оной март һараһаа 1904 оной май хүрэтэр К. Э. Циолковскиин байһан гэрые Г. С. Титов ошожо хараба. Циолковскиин аша хүбүүн тэрэниие үдэшэжэ ябаа. «Реактивна приборнуудаар замбуулин дайдые шэнжэлэлгэ» гэһэн гайхамшагта хүдэлмэреэ К. Э. Циолковский энэ үедэ гаргаһан юм.

Агууехэ эрдэмтын нэрэмжэтэ парк соо тэрэнэй хүүрынь байдаг юм. Лётчик—космонавт Г. С. Титов тэрэниие хараһан байна. К. Э. Циолковскиин гүрэнэй шэнэ музейн һуури табиһан түрүүшын шулууе үнгэрэгшэ жэлэй зун Юрий Гагарин табиһан байгаа. Г. С. Титов тэндэ баһа ошоо.

Г. С. Титов һамгантаяа Циолковскиин басагантай — Мария Константиновнатай удаалуулан уулзаба.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной майн 23.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

МЭРГЭЖЭЛТЭ ДУРАДХАНА

ВЕТЕРИНАРНА ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ ҺАНАМЖАНУУД

хүдөө ажахые саашадань гүй ехээр хүгжөөхэ, адууһа ашаг шэмэ элбэг дэлбэгээр болохо зорилго табигдаад инь элитэ.

шье мэдэһээр үбшэ, хамшаг- үр сула, һайн мал лэ харуу- өэлые харюулха, ашаг шэмэ гахэ ха юм. Тиимэһээ тээс- СС-эй ЦК-гэй мартын Пленум С. Хрущев түгэсхэлэйнгөө ветеринарна ажалые һайжа- тушаа тогтоходоо иигэжэ хэ- : **«Хүнүүд малда үбһэ тэжээл нэ, тэдэнние һайнаар харуу- оролдоно, харин тиихэдэнь үбшэ хабшанһаа боложо мал , муудана, үхэнэ. Бидэнэр гые заһаха ёһотойбди».**

ГЭЭР ҺАНААГАА АМАРЖА БОЛОХОГҮЙ

тон зүб. Адууһа малые элдэб һэргылхэ, хамгаалха бо- алха хүдэлмэриие һайнаар жэ шадаагүй һаа, урдаа та- орилгоёо дүүргэхэмнай бэр- шуу.

бликымнай ветеринарна ал- хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй тэ яһала хүдэлмэри хээ гэ- эглэмээр. Колхоз, совхозууд- э элдэб халдабарита үбшэн- ожо адууһа малай үхэхэ, ушар тон үсөөн болоо. үедэ эбэртэ бодо малай, хо- рупеллез болон бусад үбшөөр һураггүй үсөөрөө. Аймаахэ малые искусственна ар- жүүлжэ, түл олоор абаха, нь һайжаруулха талаар рна хүдэлмэрилэгшэд яһала о гаргана. һү, мяха, нооһо гадаг мал олон болгохын ту- эр баһал ехэ юумэ хэнэ. Жа- , адууһа малай түргэн тар- шэгнүүрээ ехээр нэмээхэ, охынь тула антибиотигуудые тэжээлдэнь холижо үгэнэ, эр тарина. Тиимэ антибио- эмүүдые республикын вет- атори, мяханай комбинадай- р гаргадаг болоо. Баргажа- һаа А. И. Новолоцкий, а С. Б. Баторөев, Мухар- В. П. Левченко болон бу- теринарна хүдэлмэрилэгшэд тибиотигуудые болон элдэб хэдэ адууһа мал шэгнүү- р нэмээнэ гэжэ мэдээсэнэ.

о фенотиозин, элдэб мик- тэй дабһаар хэһэн тэжээл дюулхэдэ тон туһатай бай- нь, Мухаршэбэрэй айма- йкалец» колхоздо, мүн эн- шье ажахынуудта тиимэ һэн тэжээл хонидто эдюул- таргалжа, нооһониниишье үргаад, урдынхида орходоо өөнь 200 граммаар ехэ шалагдана. Хориин вет- ориинхид малда эдюул- хын тула хужар болон бусад минеральна тэжээл буйлуулжа гаргадаг болонхой.

Залуу малые дутуу заһадаг болохо тушаа манай эндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эрэ тугал, хурьгадые багадань дутуу заһаад орхиходо хүсэд заһаһанда орходоо һураггүй томо болостой байдаг гэжэ түрүүшүүлэй дүршэл харуулна. Нёдондо август һарада колхоз, совхозуудтамнай 130 мянган эрэ хурьгад, 5686 тугал, 1000 эрэ иоршоонхо дутуу заһагдаһан байгаа. Хэрбээ эдэ малые һайн харууһа тэжээл дээрэ байлгабал, энээнэй ашаар республикамнай хамтадаа 10 мянган центнер эрхим шанартай мяха нэмэжэ абаха бшуу.

ЭРИД ХУБИЛАЛТА ХЭХЭЭР БОЛОО

Эдэ бүгэдэ яһала һайн үрэ дүн харуулаа. Теэд энэмнай бүхыдөө бидэнэй һанаа сэдьхэлые хүсэд хангажа шадахагүй байна ха юм. Ветеринарна олохон организацинууд шэнэ эрхэ байдалда ажалаа тааруулан, зүбөөр эмхидхэжэ үшөөл биранагүй. Хаа хаанагүй адууһа малые элдэб үбшэ, хамшагһаа һэргылхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө оролдолго багаар гаргагдана. Ветеринарна зарим хүдэлмэрилэгшэд адууһа малые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, тэдэнһээ ашаг шэмэ ехээр абахын түлөө тэмсэхын орондо үхэһэн малай бэе хахалжа хараад лэ акт бэшэжэ, үнэтэ сагаа барадаг байха юм.

Тиимэһээ саашадаа ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд колхоз, совхозуудта малай байра, харууһа, тэжээлые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Энэ талаар тэдэнэй урда ямар зорилго табигдана гээшэб? Ойрын жэлнүүдтэ ажахы бүхэндэ барилга ехээр хэжэ эхэ мал болон нарай түлнүүдые һайн түхеэрэлгэтэй байраар гүйсэд хангаха хэрэгтэй. Тэдэ байрануудай ямараар баригдажа байһаниие зооветмэргэжэлтэд саг үргэлжэ хинан шалгаха болоно. Мүн колхоз, совхозуудта хонидые дээрээ задагай хотондо **байлгадаг болохо тухай һаналаа табиха байна. Гадна тугалнуудые түлигдэдэггүй, һэрюун байрада түлжүүлхын тула тусхай байрануудые олоор бариха ушартай.**

Малай зунайнь байрануудые зохидоор түхеэржэ, тэндэнь дал һарабша, автоуһалуури, ороохо таряа, ногоон тэжээл хэжэ эдюулхэ хобто кормушка гэхэ мэтэ табяад, үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэнүүдые тодхохо тушаа зооветмэргэжэлтэд баһал эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ болоно. Тэрэшэлэн тэндэнь һү, нооһо абаад, даб дээрэ буйлуулжа, хадагалха байра, түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ. Бухы эхэ малаа искусственна аргаар үрэжүүлдэг болохын тула ажахынуудта һайн түхеэрэлгэтэй пунктнуудые эмхидхэхэ саг ерээ.

ВЕТЕРИНАРНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Адууһа малые зүбөөр эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Энэмнай баһал ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадаха хэрэг юм.

Ямаршье малай тэжээл элбэг байхаһаа гадна белок, витамин, минеральна бодосоор ехэ, шэмэтэй, һайн байха зэргэтэй. Олонхи ушарта үбһэ тэжээлэй шанар муутайһаа, тэрэниинь буруугаар эдюулһэнһээ боложо, мал түргэн турадаг, үнгэрхэдөө үбдэжэ үхэдэг бшуу. Мал тэжээлэй мууһаа доторoo үбдэдэг. Колхоз, совхозуудта ганцашье үнеэд, шахамал малда бэшэ, хони, гахай, шубуудта шэмэтэй һайн силос, корнеплод элбэгээр эдюулхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай. Хэнэйшье мэдэһээр ногоон тэжээл-силос корнеплод гэхэ мэтэдэ малай бэедэ тон ехэ туһатай «А», «Д» витамин элбэг байдаг. Тэрэниие түрэхэ үнеэд, хонидто, нарай малда үгэхэдэ аргагүй һайн гэжэ тодоронхой. Малда модоной шэлбүүһэ, тэрэнэй шүүһыень уулгаха, эдюулхэдэ бэедэнь ехэ туһатай, илангаяа үнеэдэй һү шэмэ хараа байса дээшэлдэг. Манай эндэ үхэр малда минеральна тэжээл болгон мел, модоной хөө, яһанай гурил, хуурай үнэһэ, улаан шабар, дабһа, хужар гэхэ мэтые эдюулдэг гээшэ.

Олонхи ажахынуудта нарай малда гарамсаарнь эхынь ууран һайнаар эдюулхын түлөө ёһоор оролдоггүй. Мүн тэдэнэй бэедэнь һайн байхын тула ацидофильна таблетка хэжэ, һү ээдхүүлээд уулгахада зохистой. Гадна нарай малые һэрюун байрада байлгаад, ходо ябуулжа сэнгүүлжэ байхада һайн.

Эрдэмтэдэй шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор һаамхай үнеэдэй тэжээлэй рациондо дабһан, фосфор, кальци, каротин гэхэ мэтэ минеральна бодосууд бага байхадаа, һү шэмэ өөдтэй үгэхэгүй, абаһаар һубайрхаяа һанадаг. Тиимэһээ үнеэн бүхэнэй бэеын шэгнүүрэй 100 килограмм бүриндэ 12—22 грамм кальци, 10—15 грамм фосфор, 15—18 грамм дабһан, 90—100 милиграмм каротин хүртэхөөр тэжээл эдюулхэ шухала. Саашадаа үнеэд, эхэ хонид, гахайнуудаа заабол искусственна аргаар үрэжүүлдэг болохо зэргэтэйбди. Илангаяа малай түргэн ототой боложо, хаһа сагтаа ороондо орохынь тула тэдэниие унагалха гүүнэй шуһаар тарихада һайн гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Ажахынуудта үнеэдые ходо сэбэрлээд, хүхэ дэлэнгыень бүлеэн уһаар угаажа, эльбэжэ нидхэржэ, зүбөөр һаахын түлөө һаналаа табидаггүй. Үнэндөө тэдэниие ходо сэбэрлээд, дэлэнгынь угаажа, нидхэржэ байхада һү шэмэнь һураггүй дээшэлдэг юм.

БИОЛОГИЧЕСКА ДАЙСАД ИЛАГДАХАЛ

Адууһа малые хамуу, бужуу үбшэнһөө һэргылхэ, хамгаалха, аргалха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Тэдэниие усадхахын тула малай байрада дизенфекци хэхэ, угааха талаар ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд ехэхэн оролдолго гаргаха зэргэтэй. Зунай сагта малай гуургай тэмсэхэ талаар баһал ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Тиимэһээ тэдэнэй арһанда «ДДТ», гексахлоран, карболово эм түрхихэдэ гуурай хорхой бии болодоггүй. Мүнөө хүрэтэр малай уша үбшые огголон усадхажа шадаагүй байнабди. Эдэ бүгэдые усадхаха тушаа республикын эрдэмтэд, зооветмэргэжэлтэд, малшад бултадаа эдэбхитэйгээр тэмсэхэ зэргэтэй бшуу.

«Академик Скрябинай гоёор зураглан хэлэһэнэй ёһоор, **бидэнэр социальна хоротониие илаабди, тиимэһээ биологическа хоротониие илажа шадахабди»** гэжэ Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум дээрэ түгэсхэлэйнгөө үгэ соо хэлээ һэн.

Нэн түрүүн колхоз, совхозуудай малай гүүртэ, фермэ, отарануудта ариг сэбэрые наринаар сахижа, малай байрые һайнаар түхеэрхэ, илангаяа нарай, залуу малай харууһа, тэжээл, бэлшээри, уһалууриинь зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ шиидхэхы удхашанартай. Ветеринарна ажалые һайжаруулхын тулада колхоз, совхозой комплексно бригада, отделени бүхэндэ заабол ветврач байха зэргэтэй. Харин малай фермэ бүхэн ветфельдшертэй байха болоно. Ажахы бүхэндэ ветеринарна амбулатори эмхидхэжэ, тэндэнь элдэб эм, хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ тушаа һаналаа табихаар болоо. Хаа хаанагүй ветаптечкэ бии болгохо, тэрэниие яажа хэрэглэхэб гэжэ малшадые һургаха шухала. Ветеринарна лечебницанүүдые рентгеново түхеэрэлгэнүүдтэй болгохо саг ерээ. Тэдэниие микроскоп, реактив гэхэ мэтэ хэрэгсэлээр хангаха шухала.

Адууһа малые элдэб үбшэ хабшанһаа һэргылхэ, хамгаалха, аргалха хүдэлмэриие амжалтатайгаар ябуулха гэбэл, нэн түрүүн тэдэнэй харууһа, тэжээлые эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Тиимэһээ ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ зоотехник хоёр ажалаа нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ болоно. Тэдэнэр адууһа малай харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа малшадай дунда лекци, хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэжэ байха уялгатай.

Ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ бүхэн эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые ажалдаа зүбөөр нэбтэрүүлжэ, хүдэлмэреэ улам һайжаруулан, шэнээр эмхидхээд, урдаа табигдаһан зорилгые эрхимээр бэелүүлжэ шадаха байһаниинь элитэ. Тиигэбэл адууһа малайнгаа тоо толгойе түргэн олошоруулжа, ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха байнабди.

А. КОСЫХ.
Бурядай хүдөө ажахын институдай доцент.

КАЗАГАЙ ССР. Актюбинска областиин олон колхоз, совхозуудай малай фермэнүүдтэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яйсанска совхозой табадахи отделенидэ үнеэдые оньһон аргаар һаажа байна.
ТАСС-эй фотохронико.

-Жанейродэ нээгдэһэн выставкэдэ болоһон ушар тухай

-ЖАНЕЙРО, майн 20. о-де-Жанейродэ нээгдэһэн худалдаа наймаанай-про- выставкэдэ майн 19-нэй Бразилиин хархис этагээ- ю ааша гаргаба. Выстав- һон соо динамитна шаш- фель зорюута хаягдаһан ставкын хүдэлмэрилэгшэд бакoв, А. И. Кривцов гэг- ниинь олоо һэн.

хын нээгдэһэн газарта полициинхид Рыбаков ёрые тушаагаа. Выстав- эрилэгшэд энэ аашыень д буруушааһан байна. шаагдаһан Ю. А. Рыба- Кривцов гэгшэдые поли- управленидэ абаашаа. хүдэлмэрилэгшэд хуу- 12 часай туршада ха- байлгагдаа бшуу. Тушааг- совет эрхэтэдтэй СССР- эй байдаг посольствын һатые даагшын, совет нууудай уулзахыень по- дэлмэрилэгшэд табяагүй. совет хүдэлмэрилэгшэ- бусаар тушааһан тухай идхэхэеэ ерэһэн совет полициинхид таагүй- н байна.

Бразилида байдаг по- үлөөлэгшэдэй сэхэ шууд абаһанай, Бразилиин усалгатай хүдэлмэри- одорхойлбол, гадаадын министрын уялгые дүү- Аршер гэгшын, га- тическэ асуудалнуудай ральна консул Карлос хамааралсаһанай ашаар в, А. И. Кривцов гэг- эһэн байна.

нейродэ нээгдэһэн со- а наймаанай-промыш- вкые Бразилиин хүн рхоно. Промышленно- үхаанай, техникын, ын талаар СССР-эй жалтануудтай танилса- үдэр бүри тэндэ хэ- нган хүн ерэжэ хара- гаран хүн советскэ раад байна.

Бразилиин арадуудай анай дайсадай хорото иин тусхай засагаар- олониитэ зон буруу-

Баргажанай аймагай үхибүүдэй библиотекын библиотекарь ВЛКСМ-эй гэшүүн Александра Антоновна Малыгина гурбадахи классай һурагша Сергей Кириловтэ дуратай номыень бэдэржэ үгэжэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ниитын ба үмсын зөөри тухай үшөө дахин

„ТОХИР ХУРГАН АМАН ТЭЭШЭЭ“

Ямар нэгэн газарта шэбээлээд, ажал хэһэн нэрэ зүүгээд, ниитын ашаг олзо шадаал һаа үлэмжэ ехээр «хүхэхые» эрмэлзэгшэд манайшье эндэ яла сала дайралдаһаар. Иимэрхүү этэгээдүүд тушаа мэдээ дохёонууд манда байд гээд лэ орожол байдаг. Нэгэ жэшээ. Эндэхи «Дружба», «Искра», Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай эрэгтэй, эмэгтэй таряашадһаа ерэһэн гомдолто бэшэг шалгажа үзэхэдэ, тэндэ хэлэгдэһэн баримта тон зүб байна.

Колхоздо хургаа хургаараа сохидоггүй эдэ этэгээдүүд хайшан гээд, ямар аргаар үмсынгөө үхэр мал иитэрнь үдхэдэг, тэжээдэг байгааб? Гэхэһээ байтагай, ямаршье үндэһэ баримта, зүбшөөлгүйгөөр колхозой газар дээрэ гэрнүүдые дарайса барижархёод, табхайлдажа һууха юм. Хэд гээшэб? Зарим нэгыень «захадая».

Хүнгэн олзын хойноһоо Улан-Үдэһээ ерэһэн Е. М. Потемкин Саратовка тосхонһоо гэр худалдажа абаад, Саланцы тосхондо колхозник С. А. Власовай бууса шадарай газар дээрэ бухэхэнөөр һууржашанхай. Тэрэнэй «үрөөһэн бөөрэнэр» түмэр замшад А. Лаптев, Г. Черненко гэгшэд баһал иимэрхүү намтартай. Энэ хадаа колхозой демократиин гол журамда огто таарахагүй, тэрэниие тон бүдүүлигээр хазагайруулжа байһан хэрэг. Зоргоороо бологшодые тэндэхи колхозой правлени нэгэтэ бэшэ шангаар һанамжалһан байгаа.

«Би дураараа болохоб. Дураа хүрөө һаа, үшөө табан иимэ гэр барихаб!» Иигэжэ нэгэндээ нэтэрһэн Черненко улам үһөөрхэн харюусадаг. Муу юумэ модоной оройгоор гэдэгтэл, тэрэниие дууряан дагаһан аха дүүнэр Лаптевууд баһал иимэ харгыгаар жороолонхой.

Эдэ хүйхэрнүүд дээрээ толгойгүй мэтэ, ямаршье хуули журам мэдээшэгүй хэбэртэйгээр дэмы собхоролдоно. Гүрэнэй гү, али колхозой газар дээрэ дураараа гэр байра баригшад РСФСР-эй уголовно кодексын 199 статьягай ёһоор, хуули бусаар бүридхэһэн хамаг зөөри зөөшэеэ һанда тушаахаһаа гадуур, өөһэдөө нэгэ жэл хүрэтэр болзортойгоор заһан заларуулгын хүдэлмэридэ эльгээгдэхэ ушартай.

Заводской тосхоной зарим түмэр замшад болон аймагай түбэй алба хаагшад: С. П. Кушнарев, А. И. Тюткин, Л. Ф. Чебунин, К. И. Емельянов, Ф. Г. Лощенков мэтын ушар ёһо һайн мэдэхэ эрхэтэд хараалагдаһан хуули журамһаа үлүү үхэр мал, гахай, шубуу үмсэдөө бариһаар. Эдээндэ алба налог хүсэд тохогдоногүй. Иимэ ушарта зэбүүрхэнгүй байхаар аал? Колхознигуудай хүлһэн дээгүүр хүльбэрдэг, бэлэндэ дуратай шуул эндэхи «Советская Россия», «Коммунизм», «8-ое Марта» колхозуудаар болон бусад газарташье бии байһаар.

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1953 оной сентябриин 21-нэй тогтоолой ёһоор, харьяата колхозуудай правлени (артелиин гэшүүн бэшэ һаань) үмсын малнуудһаа сезон соо толгой бүриин 15 түхэриг даража абаха дүүрэн эрхэтэй. Энээн тушаа ССР Союзай Верховно сүүдэй (1960 он) пленумэй тогтоол доторшье яһала тодорхойгоор хэлэгдэһэн байха.

Эдэ заабаринуудай гол ёһо дүримые колхоз, совхозуудай болон нютагай Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ тайлбарилһан байнабди. Тиихэдээ сельскэ Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр мал адуулагшадтай договор хэхэдээ, колхозник бэшэ хүнүүдэй уялгата түлөөһэеэ үгэһыень анхаралдаа абаха зэргэтэй.

Гэхын дашарамда колхозуудай правлени, сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр иимэрхүү бүдүүлиг баримта жэшээнүүдые мэдэжэ байгаад, үшөөл эбсэжэл байдагынь гайхалтай.

Мүнөө үедэ совет хүнүүдэй коммунизмын замаар бардам зоригтойгоор алхажа, үзэгдөөгүй ехэ баатаршалга, шэн габьяа харуулжа байн гэһээ, нэгэндэ нэмэригүй, олоной зөөри али болохоор үбэршэлхые эрмэлзэгшэд манай дунда байха ёһогүй!

С. Петушинова,
Тарбагатай аймагай прокурор.

ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙХЫН АША ТУҺАДА

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

Түрүүшүүлэй үнэтэ үүсхэлые саашадань али болохоор дэмжэхэ, дэлгэрүүлхэ шухала. Энэ хэрэгтэнь нютагай Соведүүд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд саг үргэлжэ бодото туһаламжа үзүүлжэ байха зэргэтэй. Энээн тушаа партиин Программа доторшье шухалашалан заагданхай.

Жэшээлэн хэлэхэдэ, түрүүшын арбан жэл соо манай орондо элүүрые сахилгын талаар гол түлэб коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилго табигданхай бшуу. Ойрын жэлдэ Улан-Үдэдэмнай шэнэ түхэлэй городской поликлиникэ, туберкулезно, психоневрологическа диспансернүүд, парайлалгын гэр байра болон бусад барилганууд бодхоогдохо юм.

Байгша ондо хүдөө нютагуудта 13 рентгенаппарат, 15 клиническэ лаборатори, санитарна албанай 17 машина, мүн бэшэшье хэрэгсэлнүүд эльгээгдэхээр хараалагдана.

Хаа хаанагүй — хото, хүдөөдэ эмнэлгын зургаануудай хүдэлмэри эрид һайжаруулха хэрэгтэ олониитэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор, томо эмнэлгын зургаануудай дэргэдэ ниитын соведүүдые бүри олоор эмхидхэхэ хэрэг зүбшөөгдэһэн байна. Тиимэ болохолоороо нэгэшье врач, фельдшер, медсестра энэ шухала хэрэгэй хажуу тээ байжа огто шадахагүй — хамсыгаа шуужа, хам оролсохо ёһотой. Элүүрые сахилгын университет, асуудал, харюугай болон залуу түрэлхитэдэй үдэшэнүүд болон хэблэл, радио мэтын санитарно-гэгээрэлэй бусад аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Республика доторнай иимэ соведүүд эмхидхэгдээд, яһала һайн хүдэлжэ байдаг. Улан-Үдэ городой Октябрьска районой поликлиникын, модоной заводой амбулаториин, Кяхтын, Баунтын, Түнхэнэй, Заиграйн болон бусад аймагуудай больницануудай дэргэдэхи ниитын соведүүд жэшээ боломоор.

> ***Бухы хүн зоной бэеын элүүрые хамгаалан, саг үргэлжэ һайжаруулхын тулада оролдохо хэрэгые бэе дээрээ даажа абадаг гүрэн—гансал социалис гүрэн болоно. Энэ хэрэг социально-экономическа, медицинскэ хэдэн олон хэмжээ-ябуулгын хүсөөр бэелүүлэгдэдэг.***
>
> (КПСС-эй Программаһаа).

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хүнэй ами наһан, ажабайдалтай холбоотой бухы эрхэ нүхэсэлые эрид шууд сахижа һайжаруулангүйгөөр элдэб юрэ бусын үбшэ хабшанһаа эсэслэн хахасахын тон аргагүй бшуу. Хэдэн мянгаад хүнһөө бүридэһэн республикымнай санитарна эдэбхитэд улад зоной дунда элүүржүүлгын хүдэлмэри һайжаруулхын тулада горьтойхон юумэ хээ, хэхэшье байха. Ажалшадай дунда ариг сэбэр сахиха хэрэг илангаяа Улан-Үдэдэ, Кабанскда, Сэлэнгэдэ, Зэдэдэ, Кяхтада, Байкал-Кударада бараг һайнаар табигданхай.

Мүнөө үедэ республика доторнай 1083 врач, дунда мэргэжэлтэй 5.300 хүн хүдэлнэ. Эдэмнай улам ургажа байгаа улад зоной эрилтэ хэрэгсэл хүсэд дүүрэн хангажа шаданагүй. Ушарынь мэргэжэл һайнтай врачнар үшөөл дуталдаһаар. Тиихэдэ зарим аймагуудта врачнуудые халуун анхаралаар хүреэлжэ, зохид һайн байра байдалаар хангаха тушаа хүсэд бодомжолдоггүйнь гэмшэлтэй.

Илангаяа мүнөө үедэ, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй түүхэтэ тогтоолтой тодорхойгоор танилсаад байхадаа, городой эмнэлгын зургаанууд саашадаа хүдөө нютагуудтай харилсаагаа улам үргэдхэхэ, шефскэ туһаламжа үзүүлхээр шиидэнхэй. Нэрлэн хэлэбэл, Улан-Үдэ городто ажаллажа байһан врачнар Ильковтон һайн дураараа, зүрхэнэйнгөө захиралтаар холын Баргажанай аймаг, тэдэнэй ханинар — О. И. Попова—Прибайкалье, фельдшернүүд Е. С. Лопатина — Кабанск, Л. П. Мадасова, А. И. Степанова, Клименко — Сэлэнгын аймаг, Е. С. Пешкова — Бичурын аймаг ажаллахаар гарабад.

Сусаршагүй ажалаараа коммунизм байгуулжа байгаа арад зонойнгоо аша туһада ажаллахаһаа ондоо ямар арюун нангин үйлэ хэрэг байба гээшэб!

Мүнөө үедэ эмнэлгын зургаануудай дайшалхы зорилгонь юуб гэхэдэ, бии байгаа бүхы арга боломжоёо хүсэд дүүрэн, зүбөөр, аша нүлөө ехэтэйгээр хэрэглэжэ, эмнэлгын түрүү һай һайхан арга болон онобшонуудые зоримгойгоор нэбтэрүүлжэ, нютаг, газар бүхэндэ коммунис хүдэлөө улам дэлгэрүүлжэ, тэрэниие улам ниитын шэнжэтэй болгохо ябадал туйлая.

В. БОЯНОВА,
Бурядай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министр.

Газетэдэ толилогдоогүй бэшэгээр хэмжээ абтаа

Энэ харгы хэзээ заһагдаха юм?

Үнгэрэгшэ апрель һарын 20 гаранаар дээрэ заагдаһан гаршагтай бэшэг Закаменай Баянгол тосхондо һуурижалтай нэгэ шоферһоо ерэһэн юм. Хойто шахтаһаа ЦЭС хүрэтэр шулуу нүүрһэ зөөдэг 2—3 километр газарай харгынь ехэ муу. Тиимэ дээрэһээ автомашинанууд эбдэрнэ, тэдэниие ходо заһабарилха хэрэг гарана, гүрэндэ ехэ гарзатай байна гэжэ тэрэ бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Зэдын комбинадай директорэй орлогшо нүхэр Н. Миханьков энээн тушаа иигэжэ мэдээсэбэ:

— Энергоуправлениин начальник нүхэр С. М. Юзовтэ харгын заһабарилгые дары түргэн эхилхэ хэрэгтэй гэжэ заабари үгтөө. Мүн тиихэтэй хамта энэ харгыда капитальна заһабарилга хэхын тула 6 мянган түхэриг һомологдоо.

Ноябриин долоондо—жэлэй түсэб

Зэдын «Коммунизм» колхозой ажахын тоосоото һүнэй фермэ коммунис ажалай коллективэй нэрэдэ хүртэнхэй. Һаалишад, мал адуулагшад үглөөнэй һаалиие дүүргээд, гоё һайхаар шэмэглэгдэһэн культбазадаа һаяхан суглараба. Артелиин түрүүлэгшэ Б. Л. Мурхонов мүрысөөнэй дүнгүүдтэ тогтоод, саашанхи зорилгонууд тухай хөөрэлдэбэ.

Фермын хүдэлмэришэд 1962 ондо 2609 центнер һү абаха гү, али үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һааха уялганuудые абанхай. Ехэхэншье һаа, дүүргэжэ боломоор, Энээниие малшад һайса ойлгожо, саг үргэлжэ сугларжа, түрүүшүүлэй туйлалтанууд тухай хэлсэдэг. Дутуу дунданuудаа элирүүлдэг байна. Фермын бригадир Д. Ш. Цыренов үдэр үдэрэй дүнгүүдые гаргажа, һаалишадта соносходог.

Фермэ дээрэ өөһэдынь замай залуушад бии. Эдэнь —Мария Ринчинова, Валя Буянтуева, Пагма Ванданова, Цырма Цыренова гэгшэд болоно. Тэдэнэр ганса өөһэдөө эрхим амжалтануудые туйлаад байдаггүй, харин гээгдэгшэдтэ туһалдаг, заадаг заншалтай.

Ахалагша мал адуулагша Даши-Намжил Цыбикжапов үнеэдые һайнаар бэлшээнэ. Тэрэ малаа һайн ногоотой газараар ябуулжа, үдэртөө гурба дахин уһалдаг гуримтай.

— Һү һааха жэлэйнгээ уялгые агуухэ Октябриин 45 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэхэбди,—гэжэ малшад мэдүүлбэ.

Ц. Сагалеев,
хүдөө бэшэгшэ.

ДАЛДАЛХА ҺЭДЭЛГЭТЭЙ БАЙГААШЬЕ ҺААНЬ...

Виталий Иустинович Терентьев 11 жэлдэ Баргажанай аймагай Һубын сельпогой правлениин түрүүлэгшээр хүдэлжэ байдаг. Энэ нүхэрэй хүтэлбэрилдэг сельподо арбаад жэл соо мүнгэ зөөри дутаалһан гү, али үбэршэлһэн ябадал оройдоо үзэгдөөгүй юм. Һубын сельпо ходоодоо түрүү зэргэдэ ябадаг.

Иимэ һайн амжалта яагаад, хайшан гээд туйладаг хаб гэжэ асуумаар. Нэн түрүүлэн материальна харюусалгатай хүдэлмэридэ шалгагдаһан, үнэн сэхэ, ехэнхидээ һуурин нютагай хүнүүд табигдаг. Наймаашадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гүримшуулагданхай, социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэдэг, тэрэнэй дүн сар дарыдаа согсологдожо, коллективүүдэй хамтын зүблөөн дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Энэ хэмжээ-ябуулга тон ехэ туһатай байба.

Сельпогой правлени олониитэтэй холбоо барисаатайгаар хүдэлдэг. Пайщигуудта, шалгалтын болон лавочна комиссинуудта түшэглэжэ, тэдэнэй хүсые зүбөөр хэрэглэдэг.

Эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй гэшүүдэй (пайщигуудай) үмэнэ бай гэжэ лэ хэһэн хэрэг, ажал-ябуулга тухайгаа сельпогой правлени тоосожо байдаг.

Нүхэр Терентьевэй хүтэлбэрилдэг Һубын сельпо шэнгеэр хүдэлдэг, хулгай, үбэршэлгэ, урилтэ хэхэ, гүрэнэй зөөридэ хоро хүргэхэ ябадал оготолон зайсуулһан худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд феспубликэ дотор яһала олон. Тиин гэтэр социалис зөөрые наринаар сахиха талаар дутагдалнууд үшөө бии байһаар. Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта, иланхая материальна харюусалгатай хүдэлмэридэ хүсэд тангидаагүй, урданиь гэмтэ ябадал хэһэн хүнүүд ушаргаар ородог байна.

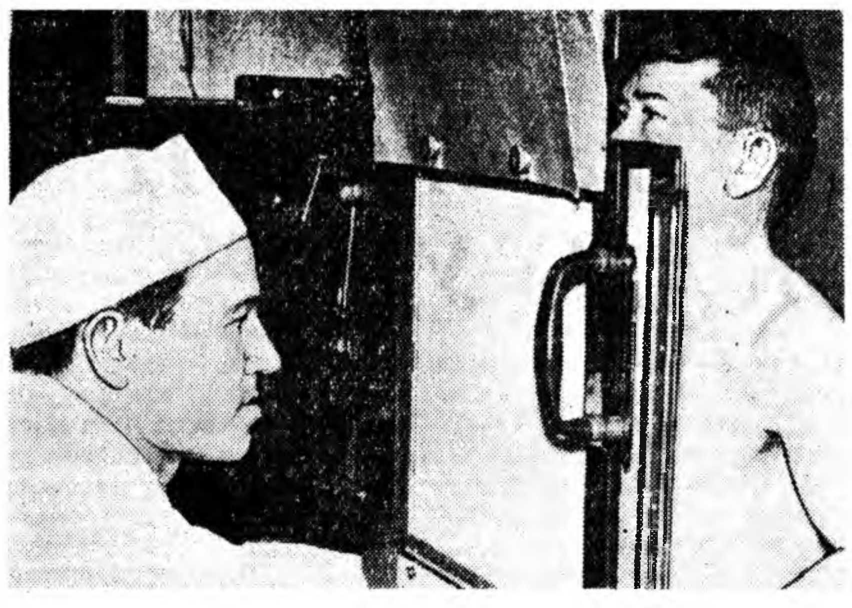
Жэшээ болгон нэгэ хэдэн баримта дурдая. Эдэын аймагай Дэрэстэйн сельпогой түрүүлэгшээр нүхэр Андреев хүдэлһэн юм. Складуудые даагшаар урдань урилтэ хээд, табан жэлдэ түрмэдэ һуугаад бусаһан ябуул, тангидаагүй Цыренова гэгшые энэ нүхэр томилһон байгаа. Тэрэнь хиналта шалгалтын хэгдээгүйе һамбаашалан, 3018 түхэригэй эд бараа, мүнгэ үбэршэлжэрхёо һэн.

Түнхэнэй аймпотребсоюзайхид оптово базын складые даагшаар ябуул Матафонов гэгшые абаа һэн гэхэ. Харин тэрэнь һурамхи хулгайшан байжа, бухгалтернууд Калашникова, Мертвецова, Кудина, товаровед Тугарин гэгшэдые бэедээ татажа гартаа оруулаад, 9.782 түхэригэй эд бараанай үнэ сэн худхуулһан, бусадуулһан, зарим эдлэлэй сэн 1580 түхэригөөр ехэ болгоһон, 208 түхэригэй эд бараа худалдахадаа үлүү гаргажа эдиһэн байна.

Гүрэнэй эд бараа хулгайлдаг, үбэршэлдэг баримтанууд Яруунын, Баргажанай болон бусадшье аймпотребсоюзудай системэдэ элирүүлэгдэһэн байна. Тиихэдэ Улан-Удын худалдаа наймаанай томо томо газарнуудаар гүрэнэй зөөридэ гар хүрэхэ ушар мүн ла үзэгдэө. Урдань Мухаршэбэртэ хүдэлжэ байхадаа айхабтар ехэ урилтэ хээд, 10 жэлээр сүүдлүүлээд, гэмээ амсаад ерэһэн Даншиина гэгшые Улан-Удын коопторгын директор байһан Виляк альгаа дэлгэн хүдэлмэридэ абаһан юм. Харин тэрэнь урданайхидаал мэтэ дура зоргоороо эд бараа складнаа иишэ тиишэнь һуулижа захалһан, эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр гутааха, гэмтэ хэрэг үйлдэжэ эхилһэн байгаа. Тэдэ нүхэр Виляк ханаа Даншиинагай гэмтэ хэрэг баларуулха, далдалха гээд һэдэһэн, имагтал захиргаанай органой тусхай дурадхалаар тэрэниие хүдэлмэриһөөнь үлдэхэ баатай болоо һэн.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай материальна харюусалгатай тушаалнуудта урдань гүрэнэй зөөри үриһэн, хулгайлһан, үбэршэлһэн этэгээдүүдые дахинаа абаха ябадалтай эрид тэмсэхэ гээшэ тон шухала болонхой. Тиимэһээ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эмхи зургаанудай хүтэлбэрилэгшэд кадрнууд тушаа онсо анхаралаа хандуулха, социалис нангин зөөрие нюдэнэй сэсэгы мэтээр хамгаалха талаар эрид хэмжээ хараалха уялгатай.

Д. Колмаков,
Буркоопсоюзай правлениин гэшүүн.

«Рентген-кабинет» гэһэн гаршаг. Үүдэнэй дээрэ «Орожо болохогүй» гэһэн аржагар бэшэг харагдаадхина.

Энэ кабинет соо ороходотнай хаб харанхы.

— Эндэ ороод, ташаагаа тулаад байгты, ниигээд, ниигээд... гэжэ байжа, мэнэ һая оройон хүниие зогсоогоод,— гэрэ үгэгты! — гээд удааханаар зэхиралта үгэнэ.

Энэмнай уушханай ханалада аргалдаг врач Дмитрий Хрисантович байба. Мүнөө аяар 17 жэлэй турша өөрынгөө мэргэжэл шадабарие хүн зоной энхэ элүүр ажаһууха хэрэгтэ зорюулна. Тэрэнь 12 жэлыень Улан-Удын Дээдэ Онгостойдохи уушханай хаһаада аргалха санаторидо врачаар ажаллажа байгаа. Хүнүүдые энхэ элүүр болгодог, тэдэнэй үнэн зүрхэнэй олон хүндэтэй болоһон врач юм. Иимэл хадаа Бурядай АССР-эй Верховно Совета Президиум нүхэр Демин Дмитрий Хрисантовичые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байгаа бшуу.

С. Балдуев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач Д. Х. Демин.

Авторай фото.

ҮНЭР БАЯН ЭХЭНҮҮДТЭ ШАН

Бурядай АССР-эй Верховно Совета Президиум СССР-эй Верховно Совета Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, олон хүүгэдтэй эхэнүүдые **«Эхын алдар»** гэһэн орденуудаар, **«Эхын медаль»** гэжэ медальнуудаар СССР-эй Верховно Совета Президиумэй үмэнэһөө шагнаба.

Байкало-Кударын аймагай Корсаково тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Екатерина Уладаевна Камиссарова, Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Фатыма Идрисовна Мухаметзянова гэгшэд юһэн үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэнэйнгээ түлөө **«Эхын алдар»** гэжэ нэгэдэхи шатын орденоор шагнагдаба.

Найман үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэн Прибайкальска аймагай Мостовка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Дарья Максимовна Бурдуковская, Байкало-Кударын аймагай «Шергинский» совхозой хүдэлмэришэн Елена Яковлевна Соболева, тус аймагай Дубинино тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Анисия Афанасьевна Челпанова гэгшэд **«Эхын алдар»** гэжэ хоёрдохи шатын орденоор шагнагдаба.

Долоон үхибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэн 10 эхэнэр **«Эхын алдар»** гэжэ гурбадахи шатын орденоор, 47 хүн **«Эхын алдар»** гэжэ нэгэдэхи, хоёрдохи шатын медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00—һүүлэй мэдээсэл. 19.05—Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 19.15—«Театр зовет» гэжэ научна дэлгэрэнгы фильм. 20.05—Уласхоорондын темээр телехарагшадай асуудалнуудта харюу. 20.20 — Уран зохёолой дамжуулга. 20.45—Телевизионно шэнэ һонинууд. 20.50—«Любовь в сентябре» гэжэ уран һайханай фильм. 22.10—Үглеедэрэй дамжуулгын программа.

ҺОНИРХОЛТОЙ КОНЦЕРТ

Алцагай уран һайханай бүлгэмэйхид һаяхан «Коммунизм» колхоздо һонирхолтой хатар наада харуулжа, колхознигуудые баярлуулба. Энэ концерт Цырен Шагжинай бэшэһэн «Эй, даа, Базар, Базар» гэһэн нэгэ үйлэтэй, хоёр үзэгдэлтэй комедеэр эхилһэн байна. Һүүлээрнь һони һонин дуунууд гүйсэдхэгдөө, ород, бурят хэлэн дээрэ уран шүлэгүүд уншагдаа, олон яһатанай хатар наадан харуулагдаа. Мүн ёохор нааданшье болоһон байна.

Уран һайханай тус бүлгэмые Алцагай найман жэлэй һургуулиин директор М. Д. Цаганов хүтэлбэрилдэг, тэрээндэнь 20 гаран залуушуул: багшанар, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд, колхознигууд хабаадалсана.

Ц. Сагалеев.

МАГТААЛТАЙ

Эреэн томо тугалаа эрхэлүүлжэ байгаашамнай үргэн Юрөө нютагтаа алдартай болоһон хүнүүдэй нэгэн Бальжит Цыбиковна Бальжирова гээшэ.

...Сагай ошохо тумаа нгаабари дулаан үдэрнүүд олошорон, тала дайда хүбэн сагаан хүнжэлһөө мултаржа, гол горходой сиидэм хүхэ мүльһэн шааяжа байба. Үнгэрөөшэ хабарай эгээл нарата нэгэ үдэр Химнэ голые гаталаад, Баянгол гэжэ багахан горхоной эрьеэр үгсэжэ ябабади. Тингэһээр уданшьегүй ашаанайман машина удаахан аар ухилһаар, томо гэгшын торхотой типовой байрын газаа тогтошобо. Газаань хон жэн, гансал тугал бурууниудай мөөрэлдэжэ абиан холуур сууряатана. Үдэшын наран уулын оройдо дүгэлшөөд, үргэн талаар урга татан үзэгдэнэ.

— Тогтохоёо болёол даа, хүйтэн халууниешье илгаруулнагүй,—гэжэ байгаад, ажалша хүдэр бэетэй нэгэ эхэнэр һүрэг тугалнуудаа хорёо руу тууҗа ябаба. Тихэрэ зуураа, «үшөө тушааха болзор үдэ, ээмнэ бүришье ехээр татахал байха»—гээд, тугалнуудаа шабхуурдан, сэдьхэл дүүрэн алхална.

—Тангаралдажал ябахадаа һайн гээшэ, — гэжэ гүүртын техник-урэжүүлэгшэ Владимир Лобановай ажаглаата хэхэдэ, Бальжит Цыбиковна хэды хүхиһэншье һаа, дуу гарабагүй. Тингээд нэгэ хэды болоһонойнгоо һүүлээр:

—Хүсэд таргалуулжа гүрэндөө тушаатарнай тэнгэриин үдэр үшөө олон байха, ярааа яахамнайб. Эдэлүүлгэ, харуулнхалгаа улам һайжаруулхыел оролдоё, хабарай үдэр хэгсүүтай,—гэбэ.

Иигэжэ хэлэхыень дуулаагаараа, тэндэ байһан залуу һаалишадай хэниниьшеб, «үүрөө, ажал дүүрэ гэжэ юрэдөө хэлэдэггүй хүн юм»,—гээд үнэн сэдьхэлһээ ажалай намтарые хэдэхэн үгөөр тайлбарилжархёо бэлэй.

Хожомынь нүхэр Бальжировотой хөөрэлдэжэ танилсахадамнай, ажабайдалай утахан зам дабаһан эхэнэр байба. Хамтын ажалай түрэл нютагтаа эмхидхэгдэһэн түрүүшын онуудһаа мүнөө болотор тэрэнэй эжэл хүдэлмэри, сугтаа хүдэлөөгүй хүн Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хоморшог. Зүгөөр хэһэн бүтээһэн хэрэгүүдыень тодорхойлхо болоо һаа, хорёод жэлэй туршада гансахан мал ажал дээрэ хүдэлжэ ябаһан намтартай, һаалишан байһанаа, «мяха эхэер абахын» түлөө тэмсэлэй эхилхэдэ, тугалшан болоһон юм.

— Үгөөр үсөөн, дарууханзантай Бальжит хүгшэмнай даабаһан хэрэгтээ үнэн зүрхэнһөө хандадаг даа,—гэжэ колхозой хоёрдохи бригадын Мүртэйн гүүртын малаа хүтэлбэрилэгшэ түрүү хэдэн нүхэр Бальжирова тухай дэмы хэлэгдээгүй хаш. Тиимэл хадаа ажахын гол һалбаринуудта ходо ажалладаг юм.

Мүнөө үбэл, хабартаа нэгэй тугалнуудые харуулһаар хадаа мүн лэ олоной дунда шалгаржа, бусадта жэшээ харуулаа. Хэдэхэн һарадаа тэрэнэй тугалнууд аяар 120—130 килограмм хүрэтэр шэнүүргэй болгоһон. Зүн, намарай бэлшээрһээ үедэ тэдэ тугал буруунуудайнгаа ууса гадаранхь зузаатар таргалуулха, тиигээд тушааха юм. Тэрэнэй харуулдаг мал гарзалха, үбшэлхэ гэжэ огто байдаггүй.

— «Ямар аргаар амжалта туйлнабта?»—гэжэ һонирхоходо, «харууһалгын, оролдолгын хүсөөр лэ мал үдэдэг»,—гэжэ тоб байба.

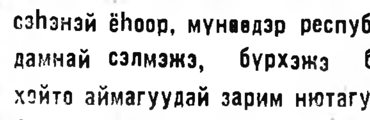
Бальжит Цыбиковна харюусана.

Нээрээшье унтаха нойр, зугаалха саггүй гэхээр үхэр малайнгаа хойноһоо оролдожол ябадаг байна. Шатама халууннаа, шэмэрүүн хүйтэнһөө огто сухарилдаггүй, ниитын хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа зорюулдаг юм.

Ниитын мал һүрэгые харууһалхадаа шадамар нүхэр Бальжировагаа залуушуулай халан абамаар дүй дүршэл ехэ, тэрээндэ һуралсажа байгаашье олон. Тус гүүртын залуу һаалишад Нина Ванданова, Соня Дондокова болон бусад ажал хүдэлмэрэрээ ахамад малшанһаа зүбшэл заабари ходо абадаг. Тиимэл ушарһаа шударгы мэргэжэлтэд болохо байнхай. Бальжит Цыбиковна энээгээрээ улам урмашан, шэнэшэнэ амжалтануудай түлөө шармайн тэмсэдэг, түйладагше.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулхые шармайн оролдоно.

И. Очорон.
Авторай фото.

Бурядай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республикадамнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, хойто аймагуудай зарим нютагуудаар бага зэргэ бороон ороно. Баруун хойноһоо һалхилха. Улан-Удэдэ үглөөгүүр 1—3 градус, үдэрынь 13—15 градус дулаан байха. Доро газарта һүниндөө шииг унаха.

Морис Торез үгэ хэлэбэ

ПАРИЖ, майн 21. (ТАСС). «Юманите-диманш» гэдэг неделиин бүхэндэ гарадаг журнал жэл бүри һайндэр хэдэг юм. Иимэ һайндэртэй дашарамдуулан үнгэргэгдэһэн митингдэ (Тулуза) Франциин Коммунистическэ партиин генеральна секретарь Морис Торез үсэглэлдэр үгэ хэлэбэ.

Алжирта зэбүүрхэмэ байдалай тохёолдоһон тухай М. Торез тоотгоо. Алжир, Оран, Бон городуудта зэбсэгтэ нюуса организациин «Алжирай хүн зониие олоор алалха хюдана. Зүгөөр алуурщад баригдангүй тэрьелшээнэ. Зарим алуурщадай баригдаашье һаань, сэрэгэй трибунал ёһын тэдыдэ тон багахан зэмэ тоһоон хэбэртэй болоно. ОАС-эй эгээ ехэ толгойлогшодой нэгэн—Жуо гэгшые саазалан алаха шиидхэбэри үнихэн гаргагдаа һэн. Гэбэшье энэ удамаршан мүнөө хүрэтэр саазалуулагдаадүй. Шононууд бэе бэеэ эдилэгшэдгүй байна гэжэ Морис Торез үргэлжэлүүлбэ.

Иимэ бэрхэшээлтэй эрхэ байдалай тохёолдоходо Алжирай арад зон һанаата болоно. Тэндэхи Саг зуурын гүйсэдхэхы орган шадаал һаа түргөөр нютагай хүсэнүүдые эмхидхэн бии болгожо, ёһо журам сахиха эрилтэ табина. Арад зон хадаа Эвианай хэлсээнүүдые бодотоор бэелүүлхэ эрилтэ табиха, энэ эрилтээ дүүргүүлжэ шадаха хүсэтэй гээд Морис Торез һанамжалаа. Мүнөө үедэ Франциин засаг түрэ имагтал нэгэ хүнэй—де Голлиин гарта орожо байна. Парламентые хараада абахая болинхой. Өөһэдөө министрнүүд шиидхэбэри гаргаха эрхэгүй болоо бшуу гэжэ Морис Торез мэдүүлбэ.

Империалистнууд хорото шунахай аашатай зандаа. Зүгөөр хүсэн түгэлдэр социалис можын, эб найрамдалда дуратай хүсэнэй бии болоһонһоо шалтагаалан, хүн түрэлтэнэй хуби заяае һанаашаараа хубилгажа шадахаа тэдэнэр болёо бшуу гэжэ Морис Торез түгэсхэлдөө хэлэбэ.

ЮРИЙ ГАГАРИН ЯПОНДО АЙЛШАЛНА

ТОКИО, майн 21. (ТАСС). Япон—СССР бүлгэмэй уряалаар, ...ветскэ летчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой майор Ю... Алексеевич Гагарин һамгантаяа мүнөөдэр Токио ошобо.

Энэ үдэр Токио городой Ханеда гэдэг аэропорт һайндэрэй ... шэмэглэгдэнхэй байба. Тэндэ хүн зон олон. Профсоюзна, демо... тическа организацинуудай тугууд намилзана. «Дэлхэй дээрэхи ... рүүшын космонавт Юрий Гагаринииe амаршалнабди, һайнаар ... шалыт, майор Гагарин» гэһэн үгэнүүд транспарантнууд дээрэ ... шээтэй. «Гагарин, ши шэнжэлэгдээгүй замбуулин дайда руу ... гы зам нээгээш» гэжэ дуун советскэ космонавтын Япон ерэһэ... хүндэлэлдэ бэшэгдэһэн юм. Энэ дуунайнь аялга тэндэ зэдэлөө.

Япон—СССР бүлгэмэй түлөөлэгшэд Ситиро Мацумото, Япо... хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ажал-ябуулагшад—КПЯ-... ЦК-гэй түрүүлэгшэ Сандзо Носака, КПЯ-гэй ЦК-гэй президиу... гэшүүд Хакамада, Ивама, Японой профсоюзуудай Генеральна ... ведэй түрүүлэгшэ Ота болон ниитын, политическэ ажал-ябуулагш... советскэ космонавтые угтаба.

Японой газар дээрэ лётчик-космонавт Юрий Гагаринай, тэрэ... һамганай һайн һайханаар айлшалхыень Ситиро Мацумото хүс... Гагаринай Япон ерэһэн ушар япон-совет хани барисаа саашадаа ... бэхижүүлхэ, Советскэ Союзай, Японой арадуудай бэе бэеэ бүри һ... наар ойлголсодог болохо хэрэгтэ туһа нэмэри болохо гэжэ хэлэбэ.

Айлшалхыень уриһанайнь, хани халуун үгэнүүдые хэлэһэнэй ... түлөө советскэ космонавт баяр хүргэбэ. «Би Япониие «Восток» ... дэг замбуулин дайдын онгосоһоо хараа һэм. Зүгөөр танай газар д... рэ ерээд, ажалша бэрхэ япон арадтай, тэрэнэй амжалтанууд... танилсахада һураггүй зохид, һайхан байна» гэжэ Юрий Гагарин ... дүүлбэ.

Аэродром дээрэ пресс-конференци үнгэргэгдөө. Японой, хар... газетэнүүдэй корреспондентнүүд советскэ космонавтһаа олон ас... далнуудые һураба.

Юрий Гагарин һамгантаяа нээмэл машинада һуугаад, гор... «Тэйкоку» гостиница тээшэ ошобо. Токио город соогуур яб... замдань 150 мянга гаран хүн зон Юрий Гагариниие амаршалаа.

Юрий Гагаринай ерэһэн, аэродром дээрэ пресс-конференци ... һэн тухай Японой эгээ ехэ радиостанцинууд тусхай дамжуу... хэбэ. Мүн энэ ушар телевиденеэр харуулагдаа.

Токиодо гурбан үдэр айлшалһанай һүүлээр советскэ космон... орон соогуурнь айлшалха. Тиигэжэ Осака, Киото, Нагоя, Сап... городуудаар хүрэхэ юм.

Юрий Гагарин премьертэй уулзаба

ТОКИО, майн 21. (ТАСС). «Япония—СССР» гэжэ бүлгэмэй уряалаар хани, амгалан ёһоор эндэ мүнөө аяншалжа ерэһэн Советскэ Союзай Герой майор Ю. А. Гагаринтай, тэрэнэй һамгантай Японой премьер-министр Икэда, тэрэшэлэн гадаадын хэрэгүүдэй министр Косака, научно-технический управлениин на... ник Мики гэгшэд үдын хо... уулзаһан байна.

Замбуулин юртэмсэ соо... түрүүшын ниидэлгэ тухай ... ветскэ космонавтын ... Японой правительствын ... бэрилэгшэд ехэ һонирхо... гоор шагнаа, Японой д... гаар аяншалхыень ... хүсөө.

Хүдөө ажахын механи... нуудые бэлдэхэ түбэй һу... салай газар ОАР-та, Каи... родто дүтэхэнэ нээгдэбэ. ... экспорт энд импорт ... ни» гэдэг гүрэнэй орга... түбэй һуралсалай газар... болгоһон юм. «Тракторэ... гэжэ советскэ бүхэсоюзна ... дэл энэ түбэй газар бии ... гоходонь туһаламжа үз... Зураг дээрэ: һурал... энэ түбэй газарай нээ... үдэр совет түхеэрэлгын ... хые харуулжа байна.

ТАСС-эй фотохро...

Дайн байлдаа үүсхэхэ һэдэлгэтэй хүнүүдтэ уридшалан һануулга хэгдэбэ

ДЕЛИ, майн 21. (ТАСС). Н. С. Хрущев Софи городто үгэ хэлэхэдээ, ядерна дайн байлдаа үүсхэхэ һэдэлгэтэй этэгээдүүдтэ шанга уридшалан һануулга хээ һэн. Энэ уридшалан һануулга тухайнь ниислэлэй газетэнүүд бэшэбэ. «Кеннеди аюултай замаар ябажа байна» гээд «Стейтсмен» газетэ бэшэһэн байна. «Дэлхэй байлдаа эхилхэ гээшэ өөрыгөө алаһантай адли гээд Хрущев президент Кеннедидэ уридшалан һануулна» гэжэ «Нав Бхарат Таймс» газетэ тэмдэглэбэ.

Сукарно: бидэнэр Баруун Ирианиие энэ жэлдэ сүлөөлхэ...

ДЖАКАРТА, майн 21. (ТАСС). Баруун Ирианиие амгалан ёһоор сүлөөлхэ арга зам олохые гүйнагүйбди, бидэнэр хэлсээнүүдые хэхые гүйнагүйбди. Голландиин колонизаторнуудай хүсэндэ хүсеэр харюусахаар бидэнэр бэлэмди. Бидэнэр энэ жэлдэ Баруун Ирианиие заабол сүлөөлхэбди гэжэ «Национальна талаар һэргэн бодоһон үдэрые» һайндэрлэхэ ёһо заншал дүүргэхэ үедэ президент Сукарно мэдүүлээ. Энэ ёһолол Негара ордон соо үсэглэлдэр үдэшэлэн болоһон байна.

1908 оной майн 20-ной үдэр национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түрүүшын организаци Ява арал дээрэ бии болгогдоһон юм. Индонезиин Республикын тогтоогдоһоной һүүлээр энэ үдэрынь Индонезиин бүхы арад зоной национальна һайндэр болоо һэн. Бүгэдэ арадай энэ һайндэрэй хүндэлэлдэ Индонезиин ниислэл национальна тугуудаар шэмэглэгдэбэ. Үдэшэлэнииь през... бо... Негара ордон соо баяр ... ажа... уулзалга болоо, Правител... арга... гэшүүд, олониитын, дип... ческа корпусой түлөөлэгш... тагай, хариин журналист... рэ уулзалгада байлсаба.

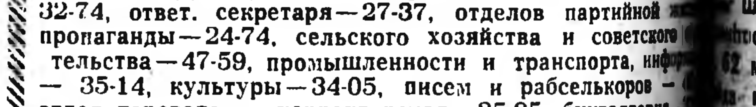
Информациин министр ... генерал Насутион, нэгэдэх... нистр Джуанда баяр ... үедэ үгэ хэлэбэ. Индоне... ламентын бүгэдэ ниитын ... та Баруун Ирианай сүлө... хойшолуулагдаха юм гэжэ ... да мэдээсээ. Бухы зохи... нуудые хэрэглэжэ, Бару... ниие Индонезиин арадай ... хөөр шиидээд байһан ту... зидент Сукарно дахин ... бо. Индонезиин арадай ... нальна талаар ёһотойя ба... хай болохо хэрэгтэ совет ... һаламжа хүргэхөөр ... Сукарно үргэлжэлүүлбэ ... ами наһанда аюул тох... һэдэлгэ хэхэ үедэ шархат... нүүдые президент Сукар... медальнуудаар шагнаһан ...

Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряахын, эб найрамдал тогтоохын түлөө

ЭСКИЛЬСТУНА, майн 21. (ТАСС). Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудал зүбшэн хэлсэхэ бүхэдэлхэйн конгрессдэ бэлдэхэ уласхоорондын комитедэй хоёр долоон хоногой туршада заседани хэжэ, түүхэй коммюнике гаргаа. Эндэ 40 оронуой түлөөлэгшэд хабаадаһан байна. Бүгэдөөрөө буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо асуудал зүбшэн хэлсэхэ бүхэдэлхэйн конгрессые бэлдэхэ комитет 1962 оной майн 19-һөө майн 20 болотор Швециидэ ажаллаба гээд тэрэ коммюнике соонь заагдана. Али али талаһаа һанамжануудаа хэлсээд, мүн бэлэдхэлэй комитедэй абаһан бэшэгүүдые шэнжэлэн хараад байхадаа, буу зэбсэг хуряаха договор батална хэрэгтэй шухала удхатай, иимэ договорые баталжа болохошье байһаниие бүхы хүн зон тодорхойлно.

Буу зэбсэг хуряаха, эб найрамдал тогтоохо хэрэгые шиидхэхэ хүсэлтэй хүнүүдэй конгресстэ хабаадахын түлөө ямар хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхые бэлэдхэлэй комитет зүбшэбэ. Бэлэдхэлэй тус комитедэй удаадахи заседани июлиин 6—7-до Москвада үнгэргэгдэхэ. Конгрессэй зүбшэхэ зүйлнүүдые, тэрэнэй хүдэлмэриин түсэбүүдые комитет Москвада эсэслэн баталха юм.

Редакторай ...
М. Н. НИ...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. ...ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной ... пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского ... тельства—47-59, промышленности и транспорта, инфор... — 35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров — ... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия— ... Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... Бурятской АССР.

Н00879. Зак. № 267...